

Droeff-eyndich-spel van de moordt van sultan Osman

Abraham Kemp

bron

Abraham Kemp, *Droeff-eyndich-spel van de moordt van sultan Osman*. Adriaen Helmichsz., Gorinchem 1623

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/kemp001droe01_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

**Aen den E. Hooch-gheleerden, Mr. Cornelis Vinck, van Gorinchem.
Raedt ende Agent vanden Hooch-gheboren Furst ende Heere,
Fredricus byder Gratien Godts, Erve tot Noorwegen, Hertoch in
Sleswijck, Holsteyn, Stormarn, en der Dietmarsen, Grave tot
Oldenborch, en Delmenhorst, &c.**

MYN HEERE,

*'t IS een gheuwisse saeck, dat het ouer-lesen der Historien, veler Liederen,
Insonderheydt den ghenen die eenighe treffelijcke Ampten van Princen ende Heeren
bedienen, groote nutbaerheydt aen-brenght: Daer uyt konnen op't klaerste ghespeurt
worden & veranderinghen, die alle Menschen, soo van Hooghen, als Leeghen Start,
zijn onderworpen. Ick dit bemerckende, hebbe met yuer ouerlesen & wonderbare
veranderinghe, 't voorleden Jaer in Turckijen gheschiede: ben beweegt gheworden,
deselue, na mijn kranck vermogen, in Rijm te stellen, door den druck ghemeente
maken, ende V.E. toe te eyghenen. Eensdeels door de uytnemende Vrindtschap ende
hertelicke gheneghentheydt die ick in u.e. mywaerts, altyts bevonden hebbe:
Anderdeels, omdat mijn slechte Poësie onder uwe vleugelen beschermt werdende,
te meer soudt mogen toenemen, ende metter tijdt yet treffelijcken te weghe brengen.
Ten derden, midts dese verhandelinghe schijnbaen te gaen, alle Personen van
diergelijcken Staet, van hare Heeren te raden te betrachten het Spreeck-woort,
BETER BEMINT, DAN GEVREEST.*

*Ende alsoo V. E. noch teghenwoordich doende zijt, op de wederkomst vande
wyse, als Agent van uwer E. voor-gemelte Furstink Heerschappije vanden grooten
Turck, Namelijck van Algier: So wert uwer E. (welchert by-wesen wy, eerstdaechen
met groote blyschap verhoppen) dit toegeeygent, tot een welkomst gaende, onder
Mey-dichte. Gedaen in Gorinchem desen eersten Mey 1603. by*

V. E. dienstwillighe

Abraham Kemp.

Aende Gedicht-lievende Lesers.

BEminde Lesers: Om V.E. te berichten de rechte eygenschap deses Treur-spels, dient aenghemerckt, dat ick hebbe ghevolcht, soo veel my doenlijck was de beschrijvinghe, daer van in druck tot mynen handen ghecomen, dan bevindende de stoffe vol droefheydt, ende dat daer wel eenige vermakelickheydt by diende, om de toesienders ofte lesende Jeucht een weynich te verheughen, hebbe ick, volgens d'Oude Vryheydt inde Poësie ghebruyckelick, (behalven de vermakelijckheydt vande Sot, inden Druck uyt ghelaten,) noch daer by ghevoecht, seker Vryagie tusschen Silactar ende Flora: Midtsgaders de practijcken by Celia ghebruyct, om Silactars Liefde van Flora af te trecken, met d'uytcomste.

Ende de verschijninghe van OSMANS GHEEST, ende den aencleven van dien. Op dat V.E. niet vreemt dunct, als ghy sulcx sout moghen comen te sien, ende lesen, alsoo 'tselue is een by-gevoechde eygen vindinge. Onder dese berichtinge, dan, volcht alhier

een cort Inhoudt des Spels.

INt eerste deel, wort verhaelt, hoe *Sultan Osman* Keyser van Turcijen, verstoort ouer de nederlaghe inden Poolschen Krijch, A^o 1621. gheschiet. Voor-neemt zijn onwillich Krijchs-volck te straffen. Ende onder den schijn van een Bedevaert nae Mecha te doen, alle de Schatten doet vergaderen, om den Stoel zijns Rijcx tot Groot Cayro te stellen. Zijn Moeder vertelt haren Droom, ende is bevreest voor zijn ongheluck. *Silactar Aga* in Vryagie zijnde met *Flora*, begheeft hem in een Taveerne om Wijn te drincken, by hen-luyden verboden, daer komen andere *Bassas*, ende *Sultan Osman* komt selffs, in onbekende Cleedinghe hun daer uyt drijven. Haelt daer naer de Cleynodien uyt zijns Vaders Graff, ende gaet by *Mustapha* zijnen Oom, die hem zynen Droom uyt-leydt.

INt tweede deel, openbaert *Osman* zijn voor-nemen, van zynen Stoel tot Groot Cayro te stellen, sijn Heeren ontradent hem. *Silactar* vertreckt uyt den Raedt, gheeft het *Flora* te kennen, die bedroeft is, om dat *Silactar* van haer scheidende soude, radende hem de Princen ende 'tVolck op te ruyen, teghen *Osman*, die, ontboden sijnde, komen, maecken Oproer, verachten 'sKeyzers aen-biedinge, slaen eenige Heeren doot: Halen *Mustapha* uyt een diepen Put, vatten hem op de schouderen, roepen hem uyt voor Keyser.

INt derde deel, wert *Mustapha* weder uytgeroepen voor Keyser, *Osman* ende sijn Moeder dat hoorende sijn verbaest. *Celia* niet connende becomen de Liefde van *Silactar*, maect hem wijs dat *Flora* met een *Pagie* boeleert. *Osman* vlucht int Huys van *Janitzer Aga*, die Vrede willende maken, wort dootgeslagen ende *Osman* gevangen. *Celia* doet met besweringe geesten verschijnen, inde gedaente, van *Flora* boelerende met een *Pagie*, 'twelc *Silactar* siende gelooft. *Flora* hier van niet wetende, doet verhael van hare groote Liefde, tot *Silactar*, ende by hem comende verwijt hy haer, hare hoererijsje. *Mustapha* sijnde seer met verschrictheijt gequelt, wort tydinge gebracht van *Osmans* gevanckenisse. Hy geeft de soldaten macht om *Osman* te brengen waer sy willen, die wort opt Casteel vande seven toornen gestranguleert.

INt vierde deel wort *Mustapha* vertoon *Osmans* oor, tot teken van zyn doot. *Silactar* beclaecht *Floras* lichtveerdicheijt, ende beslyt de waerheijt vande sake selfs te willen hooren, uyten eygen mont van *Celia*, hy maect hem toe als haer Biecht-vader, ende hoort soo alle de gelegentheijt, dies hy haer, toornich van hem drijft. *Flora* doet droevighe clachten *Silactar* ontdeekt haer de saeck, sy trouwen t'samen. *Soltana Thiossem* verstoort ouer haers soons *Osmans* doot, besweert de boose geesten, beveelt haer by *Mustapha* inden Raedt te verschijnen. *Mustapha* wert gekroont daer vertoon hun den gheest van *Osman*, de *Wraeck*, en *Phasarel* den Boosen gheest, voorsegghende *Mustapha* ende *Dahout* hun corts aenstaende doot.

Ende heeft 't Spel hier mede EYNDE.

Een saecke is oock aenmerckens weerdich, dat al 'tghene in dit Spel, betreffende de gheschiedenisse, verhandelt wort (behalven d'uytlegginghe van *Osmans* Droom ende weynich anders,) ghebeurt is binnen XXIIIJ. uren. 'tWelck byde Oude Poëten voor uytmuntich gheacht, ende byden wijdt-beroemden Hollantschen Dichter Pieter Cornelisz Hooft, in zyn Gerardt van Velsen, achtervolcht is.

***Clinck-dicht,
Op A. Kemps Turcxen Droef-eyndich Spel.***

Wat onverwachte Const comt hier weer voor den dach?
't Schijnt (*KEMP*) dat uwe penn' met bly en droevicheden
ghemengelt is geweest: daer mede men desen wreden
En schrickelicken Moort, u cloeck uyt-beelden sach.

Doen *Sultan Mustapha*, als Slaeff ghevanghen lach,
Men *Sultan Osman* sach op 'sKeysers Throone treden,
Door't wickelende Radt viel haest van 'thooch beneden,
'tGheluck en weder spoet: elck een hier vinden mach.

Sijn wrevel tort 'tghemoet van sijn trou onderdanen,
Hert-koppich hy versmaet heur bidden en vermanen,
Wil jehens d'Oude Wet indringhen nieuwicheyt,

Stelt sulcx met kracht int werc, in weer-wil van 'sLants raden,
De rasende ghemeent beteughelt zyne daden,
Doet vallen hem van 'thooch in doots ellendicheyt.

'kVerbey den tijt.

***Lof-dicht,
ter Eeren, den soet-vloeyenden Poët, A. Kemp, op zijn navolgende Spel.***

O Gorinchem vermaert ô Hollandts kleyne Stadt,
Doch groot door Consten, diemen sta'ich in u siet plegen,
Ter welcker veel sijn maer tot dees ben 'k meest genegen,
Die weerdigher ick acht, dan al des Wereldts schadt.

Const roemers alghelijck, komt hier, hier seggh' ick dat,
Ghy vinden sult de Bloem, de Fleur van veel *Poëten*,
Schout doch dit spel eens aen, siet wat hy u laet weten,
Door dees *Tragoedi*, droef, in dit kleyn Werck bevat.

Hier sult ghy vinden in soo ghij't met lust door-leest,
DAT BETER IS, BEMINDT TE WORDEN, DAN GHEVREEST.

't Is *KEMP* die u dit leert, ghedreven tot u jonste,

Gheen Fabel noch gheen Droom, maer *Waerheydt*, stelt hy voor,
Daerom met lusten leest, ghy wert ghesticht hier door,
Dus yder mercken kan, dat hem '*Hert treckt na Conste*:

A. Vosberghen.

Sonnet ofte Klinck-dicht.

WAer's *Redenrijcke Maegh't?* ghevlucht uyt *Arckels* Landt?
voor lang' of eewich wech? of is s'haer maer wat rusten?
'Kvraech u *Kemp* na die *Maegh't*, die u so dicmaels custen
Was haren *Maechdom* wer'lts s'had langh' met u ghemandt.

Ghy waert 'tuytmuytend' Lieff, sy hield u voor *Ghesandt*
aen al haer Minnaers, die ghy met u werck noyt blusten
maer brandt ontstaect, en deed haer scheppen nieuwe lusten,
Hebt ghy nu niet voor haer? breng't voort, hout niet aen cant.

'kDanck u van 'tgheen ick sie, ô! 'ksie ghy hier vertellet,
(Voor-treff'lijk met goet dicht) hoe dat wort afghestellet,
Gheworcht, en omghebracht, des aller Turcken Heer.

Den Voorsaet afghesteld 's uyt Kercker diep weer halen,
Verkrijcht weer 'sKeysers Croon, soo connen groote dalen,
En som' weer vliegghen op, 'tneemt hier haest eenen keer.
Te recht men seyt dies heeft, *gheleent is maer die Eer.*

Ode, ofte vreuchdich Ghesanck.

1.
Kemp, soo ghy in const volherdet,
'tPuyck van dichters ghy noch werdet,
Ghy sult wesen *Gorcums* loff.
Cloeck'lijk hebt ghy hier gheschreven,
Prijs can'k u na waerd niet gheven,
Met Pen, want te veel 'kvind' stoff.

2.
Lief is my, dat na u sterven,
Gorcum sal die Eer beerven,
Dat ghy daer sijt op-ghevoet,
Naer ons doot u naem noch levet,
Door dit werck dat ghy ons ghevet,
'tHeeft in alles ouervloet.

3.
Goet is datmen niet sal twisten,
Alsmen met *Homero* misten,
V gheboort-plaets is bekend:
Om de sijn viel vele reden,
Seven steden daerom streden,
Eere ghy oock weerdich bent.

Magnes Amoris Amor.
G. V. W.

Loff-dicht, ter eeren den Poët, A. Kemp.

*GHY lieue Nimphkens schoon, geseten aende Vloet
van clare Lingens-stroom, comt wilt blom-crancen cieren
En vlechten die door een, met Mirthen en Laurieren,
Van Palm en Zegel-bloem, breyt eenen Meyen-hoet,
Om Croonen u Poët, ons Phenix, die ghy moet
als d'Eer van Helicon, op den Parnasso vieren,
Siet Veldt-goddinnen selfs, haer lieue Rey hier stieren,
'tHooft t'croonen om en om, met schoone Blomkens soet,
Den Mey die licht hem toe, en vriendelicken Juyghet
hem, voor wien Pallas selfs gewillichlick neer buyghet,
Der Musen liefsten vrient, en Gorchums waerden Soon
Laet vry 'tOudt Griecken-landt laet and're Steden brommen,
'Vernedert Arckels-landt dat mach en can zich rommen.
Te hebben opgevoet, die Kempt om d'Eeren-Croon.*

Ode.

'tSa tsa gy *Nimphkens* die daer schuylt
En uwen soeten tijdt vertuylt,
Hier onder d'schadu vande Linden
Comt voort doch uyt het doncker Wout
En langer niet u daer onthout,
Een ander werck sult ghy hier vinden.
't Is lang' genoech gejoct, ghemalt,
't Is langh ghenoech gepraet, ghehalt,
't Is langh ghenoech ledich gheseten,
Pluckt ras de *Lauren Telgen* aff,
Die desen soeten *Mey* u gaff,
En croont doch ons *Prins* der *Poëten*.
Kiest ras den grootsten tack van al,
Die dichtst' van bladers wesen sal,
Wilt d'eynden tot malkand'ren buygen
En laet de *Neghen Susters* dan,
Off yemant die het beter kan,
Op ellick blat zijn Loff betuyghen.
Van onderen vervolghens op,
Tot boven 'thoochste inden top,
Wilt op de bladers doch uyt-beelden
De *Spelen* die door cloecken Geest
Doch door zijn *Musa* aldermeest,
Op ons *Tonneel* men dicwils *speelden*.
1. Voor eerst dees *Turxen Keysers* moort
2. My dunct men oock van *Caesar* hoort,
3. 'tOut *Vlaerdingh*' kan het tuyghen:
4. De *Arckelsche Gherechticheyt*,
5. Hoe *Aleran* zijn *Bruyt* wech leyt,
6. Siet *Massiniss*' voor *Schipio* buyghen,
7. *Christi Gheboort*, *Besnydenis*,
8. Van *Graecien* komt *Amadis*,
9. *Ferrarens Graef* zijn *Soon* doet sterven,
10. Hoe *Iudith Holophernum* doot,
11. *Savoysche Hertogin* in noot,

12. Noch *Troylus can Briscida* werven.
13. Den *Roelandt op den Ronchevael*,
14. Van *Florisel* doet oock verhael,
De bladers die noch ouer blijven,
Laet met zijn *Lieden, Dichten* meest
(Gequeelt op menich Bruylofts Feest
Met soeten toon) alt'saem vol-schrijden.
Met dese *Croon* zijn hoofd verciert,
Al schijnt dat *Momus* grimmich tiert,
Wilt na u plicht *Nimphkens* hem loonen:
Mijn *Musa* sal oock zijn bereet,
Naer haer vermogen steeds gereet
Hem als ons roem *Poëtlijck* Croonen.

Noot baert list,
A. C. Vos.

Clinck-dicht, ter eeren A. Kemp, A.

*K EN kan met myne tongh' u Loff niet gh'noch uyt-spreken,
O Kemp! door't sin-rijc-werc, (des schrickelicken moort
van Sultan Osman:) 'sg'lijcx noyt meer en is gehoort
Ghy cloec af beelt, en soo't oock meermael is gebleken.
'tSchijnt ghy corts van Parnass' of Helicon gestreken
zijt, met de Musen t'saem, die 'tvloeyende Gedicht
u prenten is, dat ghy veer boven and're licht,
m'Hoort u van Lauren-blaen, te schencken 'tPoëts teken
Indien dat yemant der Poëten waerdich is
t'ontfangen d'Eeren-Croon, soo zijt ghij't, dat's ghewis,
Mijn const most kracht'ger zijn, so 'ku na waerd' geriefden.
Dies hem wel roemen mach het Gorcums Arckels-landt,
Daer is gheteelt, ghevoet, dit Reden-rijck verstandt,
Dat'k hem dit stel tot Lof, gheschiet
Wt Rechter Lieffden.*

't Hensberck.

De Personagien deses Spels.

1. Sultan Osman, *Keyser van Turckijen,*
2. Silactar Aga,
3. Capi Aga,
4. *Queissilar Aga*
5. Soltana Thiossem, *'sKeysers Moeder,*
6. Flora,
7. Helena *een Weerdin,*
8. Boustangj Bassa,
9. Ianitzer Aga,
10. Sultan Mustapha *Keyser,*
11. Dahout Bassa,
12. Celia,
13. Phafarel, *een boosen Gheest,*
Osmans Geest,
De Wraeck, stom.

Het eerste Deel.

*Sultan Osman sittende in sijnen Throon,
Silactar Aga, Capj Aga, Queissilar Aga, Janitzer Aga, Boustangj Basia, en d'andere rontom
hem.*

Osman.

Het Ottomansche Rijck, meer dan drie-hondert Jaren,
Naer Osmans d'eerste doot, is weeldich voort gevaren
in macht, van trap tot trap, doe hy door 'tscherp geweyr
ghewonnen had al 'tLant, aent pont Euxinse meyr.
Orchanus zijnen Soon, tRijck Phrygia verpletten,
En zijnen Keysers Stoel in Hellesponto setten.
En Amurath die won Bulgaria gheheel,
Vermaerde Rijcken groot, die vielen hem te deel.
Daer na den Bajazeth gants Griecken-landt beheerde,
Maer laes! Fortuyn verblint den rugghe hem toe keerde,
Soo dat dees Werelts-Godt, dees al ontstenden Man,
Int laetst ghevanghen wiert, van Tartars Tamburlan,
Doe wiert dien kloecken Heldt, belast met gulden banden,
Besloten in een Koy, ghevoert door alle Landen,
Hy, die wel eer gheacht was aller Volck'ren Godt,
Wiert aldermeest veracht, was aller Volcken spot:
En moest ghelijck een Hondt, op deyrd' zijn voetsel kryghen,
Was Tamburlans Schabel om op zijn Peert te styghen
Doe kreech het Turcxse Rijck, voorwaer geen kleynen krack,
En zijnder Sonen twist, die maecktent meerder zwack,
Maer, naemaels isset weer gheresen tot de Sterren,
Soo dat een yeder beeft, diet noemen hoort van verren.
Doch niemant heeft den Naem der Turcken soo verbreed',
Als Sultan Mahumeth, van desen Naem de tweed'
Constantinopolen, en 'tmachtich Trapezonden,
Heeft zijn verwinders handt, en trotz ghemoet verslonden,
Twaelff Conincrijcken oock, soo datt' nu voor my beeft,
Van der de Sonne daelt, tot daers' haer opganck heeft.
Maer hoe? of schoon den Paus, den Spaenschen Philips den vierden
Den Franschen Lodowijck, die dickwils ick manierden
De Christen Conincxkens, die ick als leckers acht
My vreesen, wat heb ick, fy schande doch ghewracht?
Wat isser uytghericht van 'tgheen ick had bevolen
Te royen uyt den staet van 'tConincrijk van Polen?
Wat heeft my spijs ghedaen, dien Christen grysen Hond
Ick berst dat ick hem noem, dien Poolschen Sigismond.

Silact.

Heer Keyser weest ghestilt, hebt ghy wat schaed' gheleden
Den Pool oock insghelijcx, voorwaer hy heeft gheen reden
van zich te roemen.

Osm.

Hoe? ick, ick die had gheroemt
my selfs een Engel Godts: hem, en de zijn ghenoeemt
de kleyne Conincxkens, en had ghelooft, ghezworen,

Biv

Te moorden 'tjonghe Kint, dat noch niet was gheboren,
Die spotten met zijn Godt, aent ploeghen spannen wou
Zijn volcken, in het lant Bulgarj woest en rou:
Mijn bloed'ghe Sabel sont, om mynen toorn te tuyghen,
Hoe seg ick, ick, 'kseg ick, ick, heb ick moeten buyghen?
Ja buyghen, sy en vlien.

Capj.

Mijn Heer, der Goden wil
Naer't schijnt is somtijts soo, om datmen gheen gheschil
met hunlien maken sou, en zich dien loff toeschrijuen,
Die sy tot alder tijdt, by haer doch laten blijuen.

Osm.

Der Goden wil?

Capj.

Haer wil.

Osm.

Haer wil? ghy segt haer wil:
'kBid Capj Aga zwijcht van sulcke reden stil,
Der Goden wil is goet, sy willen waerlijck straffen
der Christen Kettery, haer diensten afdoen schaffen,
Mijn trouloos Turcken zijnt, die onghehoorsaem zijn,
En my niet dienen dan al traechlijck met ghegrijn:
Die'ck teghen haren danck ten Poolschen krijch most wecken,
Die my meyneedelijck, 'tghelt diefs-ghewijs onttreken,
Die als ick monst'ren sal, voor veertich duysent man
Doen, dat ick naulicx daer acht duysent vinden kan.
Die Turcken seg ick sijnt, die doen my 'spel verliesen,
Off Bethlem Gabor heeft mijn zyde gaen verkiesen:
En off my Bhemens Prins Chur-paltz is toghedaen,
En off my volck'ren veel tot will'ghen dienste staen,
Als Tartars, Dacien, Bulgaren en Illiren
De Serven, Bosnien de Thracers en Epiren,
En noch ontelb're meer, wat helpet, als den staet,
Van binnen is ghekrenckt, door ontrou en verraet,
Dat's d'doorsaek dat ick heb veel duysent man verloren,
Adrianopolen tot vlucht-plaets heb verkoren,
Een Sultan vlieden? ha! O schand! o groote schandt;
Janitzers, Spahy, wel, braveerders van mijn Lant
Ick sal dees groote smaet door u ghedaen, soo wreken,
Dat ouer duysent iaer, men noch daer van sal spreken,
Ick schaf u gantschlick aff, een and're Ridderschap
Sal'ck stellen in u plaets.

Silact.

Den toorn van trap tot trap
steets climt mijn Heer, indien ghy die niet wilt betomen,

Capj.

Bedaert u Heer

Queis.

O Prins wilt tot u seluen comen,

tIs Godes schic geweest.

Osm.

Wel ist dan Godes schick?
Soo hebben niet misdaen d'eet-brekers, maer selfs ick.
Ick wil dan boete doen, ick weet met goede reden
wat ons ghelooue is, wat goet dat immer deden
die vast zijn int ghelooff: Daer is een eenich Godt:
Die Moyses den Propheet ghegheuen heeft 'tGhebodt
Daer elck na leuen most: Van David den Prophete,
En van zijn Psalter-boeck, 'tgheheymenis ick wete.
Den derden groot Propheet was Jesus, welckers Wet

Bijr

Als eene Nieuwe Leer, de Werelt is gheset:
Naer zijnen afganck, is den vierden opgheresen,
Noch d'aldergrootst' Propheet ons Mahometh most wesen:
Die heeft van God ghebracht ons Wet den Alcoran,
En niemant sonder die, behouden blyven kan.
Ick zy nu vast ghesint ons Mahomet te eeren,
En my om zijnent wil na Mecha toe te keeren
Int Eel Arabia, daer zyne Tombe hangt
aent welfsel vande Kerck, en niets die onder-vangt:
Dien Tempel die daer heeft rontom wel tachtich Torens,
En soo bedeckt met gout, steeckt na de lucht zijn Horens,
Die moet ick eens besien, en pelgrimagie doen.

Queis.

Heer 'tis een verre reys.

Capj

God wil u Heer, vehoen,
'kBid sulx doch *niet* bestaet.

Silact.

Sijn Majesteyt moet dencken
Voor eerst dat zijn persoon, doort reysen zich sal krencken,
Ter Zee en oock te Landt, ten and'ren, dat u staet,
Die vremde verre reys dees tijdt niet toe en laet:
V volck is noch ontroert vermits den krijch met Polen,
Wie weet oock wat verraet dat leggen mach ghescholen
in u misgunders Heer.

Osm.

'kSeg spreek my daer niet af
Vergadert al mijn schat, selfs uyt mijns Vaders graf,
Versamelt al by een, en stelt in alles orden,
Op dat ten eersten mach mijn reys bevordert worden
Siet dat gy niet *versuymt*.

Queis.

Mijn Heer het sal *geschien*.

Osm.

Maeckt dat ick metter spoet mach uwen yuer sien.
Op dat ick niet vergram.

Al binnen, behalven Osman.

'tIs Mecha niet, mijn Heeren,
Maer 'tis het groot Alkayr, daer wil ick my na keeren
En houden daer mijn Hoff.

Sultana Thiossem.

Is dat mijn Moeder niet?
Sy ist, wel hoe? my dunckt zy heel bedroefd'lijck siet,

Osm.

Vrou Moeder lief, hoe ist?

Thioss.

Ha Soon mijn lieue sone

Osm.

Mijn moeder.

Thioss.

Kint.

Osm.

Hoe dus? dit *ben* ic ongewone

Thioss.

Bedroeft.

Osm.

Waerom?

Thioss.

'kEn weet,

Osm.

g'En weet?

Thioss.

'kEn weet mijn Kint

'tIs door een droom, een droom, daer'ck my bezwaert in vind:

Osm.

Een droom?

Thioss.

Een droom.

Osm,

Een droom?

Thioss.

Een droom doet my ghelooouen,

Datm'u mijn lieue Kindt, sal van u Croon beroouen:

Osm.

Hoe moeder door een droom?

Thios.

Mijn lieue soon gy weet

dat ick mijn tijdt seer veel tot leeren heb besteet

Der wijsheyt vant Voorsegh: ghelijck de cloeck Araben,

Egypters, Mauritaens ons leeren door bock-staven:

Daerin ick sonder roem gheheel ervaren ben:

En veel dat comen sal, dick van te voren ken.

Dees Const voorseyd' my 'tquaet, dees Const doet my u raden

Bijv

Mijn Soon dat ghy u wacht voor al d'aenstaende quaden.
Ick bid u door mijn hert, 'kbezweyr u door mijn bloet
Dat ghy u wacht mijn Soon, kseg dat g u wachten moet.
Het is door dese Const, dat ick ghele en vijff Jaren,
De doot mijns lieuen Mans so claer ginck openbaren
Mijns Sultan Achomats, een Jaer voor zijnen doot
En dat Mustapha doe, zijn Broeder (eerst ontbloot
Van Eer, van Haeff, van Schat,) sou zijnen Troon bezweyen
En datmen hem daer na sou int ghevanck'nis leyen,
En ist niet waer? niet waer! helaes! 'tis al te waer
Derhaluen ick te meer my selfs hier in bezwaer,
Och Soon mijn herte berst.

Osm.

Nu Moeder wilt niet vresen,
Het can wel waer, en oock 'tkan onwaer mede wesen.
'tVoorsegghen gaet niet vast, maer seght my doch, wat ist?

Thioos.

Uyt 'tgheen ick heb gheseyst, ghy wel mijn meyningh gist.
'kWeet uyt ghewissen loop der Sterren en Planeten,
Hoe hooch ghy zijt mijn Soon, op uwen Throon gheseten:
Hoe seer een yder op u woort, jae wencken mickt:
Hoe seer een yder voor u ooghen op-slaen schrickt:
Hoe seer een yder trilt, en tzidderich moet beuen:
Als ghy een stuyschen wenck, hem van ter zijd' gaet gheuen.
Ick seg hoe hooch ghy sit, dat ghy in corten tijt,
Sult zijn u Eer, u Rijck, u Croon, u Leuen quijt.
Laes! als ick daer aen denck, soo voel ick 'tbloet op-styghen,
Mijn hayren rijsen steyl, 'kmoet na mijn adem hygen:
My dunckt ick sie alreets, u went'len inde pijn:
My dunckt ick sie alreets, u bleec en dootschen schijn:
My dunckt ick sie alreets, de gheesten om my zwieren
Met vremt en wreet ghesnor.

Osm.

Laet redenen u stieren
Mijn Moeder 'theeft g[he]en noot, 'kben gantslick niet bevreest.

Thioos.

Mijn Soon daer zweeft alreets u sael'wen bleecken Gheest.
Ach my;

Osm.

Hebt moet, want heeftet God al so besloten
soo moet het zijn, want siet by yder wert ghenoten,
Tgunt hem is opgheleyt, g'lijck d'Alcoran beschrijft.

Thioos.

Mijn herte door den rou gheperst ghesloten blijft.

Osm.

'kBid stelt dit uyt 'tghedacht, en wilt u hert niet quellen,
Maer met een bly ghemoet u doch te vreden stellen,
Vrou Moeder blijft gherust: 'kmoet gaen in vremde cleen
Ghelijc een slechten man, verselschapt met zijn tveen

inde Tavernen sien hoe't mijn Janitzers maken,
En drincken sy den Wijn, of doen verboden saken
Ik richt haer dan soo uyt, datt't haer wel langh noch heucht,
Wel Moeder blijft ghesont, en 'kbid u maeckt wat vreucht
Ic ga my maken toe.

Thioss.

Ic bid weest doch voorsichtich

Osm.

Vrou Moeder uwen raet ben ic te volghen plichtich.

Elck bysonder binnen.

Bijr

Silactar.

Wat cracht is oock de Lieffd, hoe dringht sy inde borst,
Hoe wroelt sy in het hert, hoe wert den zin vermorst
van dien die in Lieffde draecht? Wel hoe? wat mach het wesen?
'tIs een gheneuchlick leet, het is een stadich vreesen
vermengt met soete hoop; het is een soete pijn,
Een pijn? gheen pijn; een pijn, die sonder pijn doet sijn.
Tis vreucht, en 'tis verdriet, 'tis droefheyt en verblye,
Tis sotte wijsheyt ist, 'ts wyse mallerye
Het is een cracht, gheen cracht, een kintsheyt van een man,
Een cracht die niemant siet, noch niemant vlieden can:
Het dwingt soo sterck dat ick veel lieuer sou verlaten,
De pracht van 'sKeysers Hoff, en al mijn hooghe staten
dan myne Flora, ach! mijn Peerle Adamant,
Die na u treckt mijn ziel, wiens vlam mijn hert verbrant.
Wiens oogen strael verteert al 'tmerch mijns levens vochtich
Wiens blinckende ghesicht my voet, helaes! hoe tochtich
verlangh ick na u Lieff, Goddin van mijn ghedacht,
Hier ben ick by haer huys: Ist best dat ick verwacht?
Of wil ick cloppen aen? Ha Flora Lieff hoe beven
dees leden, Flora Lieff, mijn crachten my begheven.
Ha Flora, Flora.

sy kijckt van bouen.

Flora.

Wel wat hoor ick hier ontrent?

Silact.

Mijn Flora

Flo.

Wie is daer?

Silact.

Schoon Flora Lief icbent

Flora.

Mijn Heer doe dus bedroeft?

Sil.

Helas! wat meuchdy vragen
Gy weet Princes mijn quel: 'Ken hoeft u niet te clagen,
mijn hert

Fl.

mijn siel

Sil.

mijn vreugt mijn hoop mijn troost mijn wens

Flora.

Helaes! hoe crachtich heerscht de Lieffd' oock inden mens.

Silact.

So crachtich dat ons hert gestadich wert ghedreven
te lieuen die, die schijnt dat 'tleven ons moet gheven.
Comt ghy niet af mijn Lieff.

Flo.

Alst u belieft mijn Heer.

Silact.

Comt daetlic.

Flo.

Wel ic coom.

Sil.

Ic voel noch meer en meer
Ick inde Liefd' versmoor, die gaet my meer vermoorden,
Als ick het soet gheruys mach hooren van haer woorden,

Flora uyt

Mijn Engel weest gegroet.

Flora.

Mijn Heer ooc insgelijck.

Silact.

Ick wissel Flora niet voor al des Keysers Rijck.

Flora.

'Ksou u niet wiss'len Heer voor Perssens Landen mede.

Silact.

Ic niet voor al de Weerlt.

Flo.

Ghelijck ick oock niet dede.

Silact.

Ha luckster inde Liefd', ha herten soo vereent,
Hoe luckich ist als Min wort weder-sijds ghemeent.
Maer Enghel Vrou, ick heb mijn dienaer wtghesonden
By Sophys Tempel, gins in d'Arent, daer'ck heb vonden
een seer bequame plaets, daer t'saem wy moghen zijn
een wijl vergaert in vreucht, en drincken Candisch wijn.

Flora.

O Heer mijn hert besterft.

Sil.

Waerom?

Flo.

'Ken derft *niet* wagen
Want wierdet openbaer wy souden straffe draghen,
Dewijl ons Wet verbiet te drincken van dat vocht,

Bijv

Mits Mahometh vol Wijn, zijn vrint heeft omghebrocht.
Noch meerder is de schant gherekent voor ons Vrouwen.
Mits wy verhit vant sap, ons tucht niet connen houwen
Maer zijn van selfs gheneycht tot 'tgheen men ons om vleyt,
Soo dat een Vrou by dranck tot 'tvraghen niet en beyt:
Maer dat sy aengheport quansuys ondancx moet lyden,
Daer is sy toe bereet, en smeect selfs op die tyden,
Dies houdet my voor goet mijn Heer.

Sil.

Neen Flora Lief,
'Ghestolen beetgen maeckt diet nut tot gheenen dieff:
Tis maer lust-giericheyt, want alderbest die smaken,

Flora.

Maer Heer men can hier door wel in ghevaer gheraken,

Silact.

Tsal blyven wel bedeckt, laet ons niet langh hier staen,
Tis tijt mijn Flora dat wy derwaerts henen gaen.
Goddinne Flora nu.

Flora.

Mijn Heer ick ga met schromen.

Silact.

De wijn beneemt de vrees.

Flora.

Ic op u woort sal comen.

Weerdinne uyt.

Mijn Heer weest seer ghegroet: Me Joffrou goeden dach.

Silact.

Tapt Wijn, en langht een stoel dat Joffrou sitten mach.

De Weerdin maect preparatie, sy brengent ouer ende weder ouer.

Silact.

Langt ons 'tverkeer-bert eens; Wy moeten Lief wat spelen

Flora.

Mijn Heer 'kverstaet my niet.

Sil.

'Ksal u vant mijn me deelen.

*Zy spelen stil-swijgende. Van binnen wert ghespeelt.
Bousstangj Bassa, Janitzer Aga.*

Boust.

Hier meen ic vintmen wijn.

Janit.

Monseur weest seer gegroet
De vraech is ofmen me een can verteyren moet?

Silact.

Ghelieftet u mijn Heer?

Sy scheyden uyter spelen.

Boust.

Speelt vrylijck voort Me Vrouwe.

Flora.

Twas maer voor cortswijl heer.

Janit.

Ic wel een cansken houwe
Om sien oft lucken wil, Soot u mijn Heer ghelieft.

Silact.

Mijn Heer ist uwen sin, ghy wort daer me gherieft.

Sy spelen stom.

Osman met Queissilar ende Capj. gedifugeert ende met wapenen voorsien, met eenighe stommen.

Osm.

Wel hola hou; kseg hou: wat volc is hier?

Boust.

Wie daer?

Capi.

Wie daer? wat's dat gheseyt? Segt wat gelieft u vaer.

Osm.

Wat? speeltmen hier? k'speel me.

Sil.

Wel laet ons eerst volenden

Osm.

Twaer goet dat ick een Bood' voor henen had gaen senden:
Den cop is my ontstelt: voort voort om 'theel ghelach

Janit.

Wel vremder haen ic noyt van al mijn leven sach.

Osm.

Voort voort maect cort en goet.

Silact.

Wel aen.

Zy spelen stilswijghende.

Osm.

Tsijn Fielen treken
dat ghy die schijf verset.

Sil.

Ick bid wilt soo niet speken:

Boust.

Mijn Heer g'hebt ongelijc.

Osm.

Gy liechter aen schavuyt
Voort jaecht my hier terstont dit volck ter keeten uyt.

Osman binnen. D'andere slaen Silactar metten sijnen uyte Herberghe, de Ioffrou loopt binnen.

Biijr

*Capj haer gebastoneert hebbende, werpt zijn gedesuigeert cleet af,
Janitzer Aga, ende Silactar loopen oock binnen.*

Capi.

Boustangj sta, sta stil: siet hier of ghy my kent.

Boust.

Wel Capi Aga hoe? my dunckt dat ghy het bent.

Capi.

Ghy Mannen dits door last van Osman onsen Heere:
Die dapper is verstoort dat ghy vergeet de Leere
van Mahomet Propheet, die ons den Wijn verbiet:
Maer of het is verboon 'tschijnt ghylien latet niet.
Dits nu daer van de straf, hy heeft my voort gheboden
u dit te segghen aen, Hy sweert by d'hooghe Goden
So ghy't noch meermael doet en daer niet op en past
Dat ghy na desen tijt sult lyden zwaerder last.
Elck wacht hem van misdoen.

Capj binnen.

Silactar uyt.

Boust.

Silactar desen smaet en sal ick niet verdraghen,
Soo als snoo boeven ons uyt een Taveern te jagen:
Ha Osman al te wreet, ha Osman al te straf
Hy was niet wel besint die desen raet u gaff.
Op sulcken snooden wijs, soo schand'lick te onteeren;
En sulcken smaet te doen selfs aen u grootste Heeren.
Jantizers Spahijs hooft, om sulcken cleynen saeck?
Nu wel, ick hoop eerlangh sal hier van schieden wraeck.

Silact.

Boustangj Bassa 'kzweyr, 'ken sal dit niet vergheten,
Maer of mijn toorn vergrimt, soo moet mijn Heer oock weten
Die yet wil treflicx doen, moet nemen goet beraet,
Ic sal my veynsen, maer *verwachten* tot de daet.

tsamen binnen.

Osman, Capj en Queissilar.

Osm.

Sijn al de schatten ree? wat hebt ghy al vergaert?

Capi.

Mijn Heer al 'tgheen by u voor-saten is bewaert;
De Kamer is ontbloot, wiens Schat men niet mocht roeren
dan teghen Christenrijck den Oorloch me te voeren.
De Vaten altemael van Siluer en van Gout,
Zijn elcx tot eenen clomp ghegoten en ghedout.
De gouden Appels die daer hinghen inde Salen,

Int Welfsel vant Serrail, wy hebben af doen halen:
Al d'Eel Ghesteenten en Juweelen vant Tresoor,
Tot veertich Cassen toe: daer gaen wy oock me door.
Elcx wel twee voeten langh, soo veel in ouerdaden,
Dat vier Galeyen vol daer me men wel sou laden.

Osm.

Het Graf van Achomath mijn Vader doet dat op.

Queis.

Mijn Heer en waert geen schant?

Osm.

Tsa breect my *niet den cop*
Maer opent slechts het Graff, 'ksal selfs daer binnen treden.

Capi.

Mijn Heer sie voor-hem, dat hy niet en valt beneden.

Hy treet in het Graf, ende haelt eenige dingen daer uyt.

Osm.

Daer zijn de Veders van den Turbant heel beseyt
met Diamanten schoon, van grooter weerdicheyt:
En daer is een Carquant vol Edele Ghesteenten,

Biiijv

Mijns corts ghestoruen Soons, waer toe de dood' ghebeenten
verciert met desen Schat, die onweerdeerlick is.
Nu heb ick t al by een.

Hy treet uyt 'tGraf.

Queis.

Mijn Heer het is ghewis
een onweerdeerlick goet.

Osm.

Hebt ghy ooc doen bestellen,
Dat ons de Christenheyt te water niet can quellen,
Constantinopolen dat dat niet wert verrast.

Queis.

Mijn Heer dat pont Euxin de zwarte Zee ontlast
blijft, vande Rooverij der Polen of Cosacken,
Die voor dees Haven wel haer Ancker derven smacken
Zijn veel Galeyen ja tot twintich toe ghereet.

Capi.

Oock twintich insgelijcx, doorsnyden wijt en breed,
De Middellantsche Zee, om vry te zijn van Spaengien
Hoe wel die heeft veel wercx met Hollant en Oraengien
Ontrent Cicilien, sta'igh hy zijn Galeyen hout
En by 'tEel Nap'les oock, den Hertoch is seer stout,
Van 'tHuys de Medices, Toscanen of Florensen,
Die zijn Galeyen me stuyrt dicht op onse grensen,
Om die te wederstaen, zijn ons Galeyen uyt,
En krijghen d'een tijt slaech, en dander tijt weer buyt:
Dats d'oorlochs avontuyr, men moet zijn beurt verwachten

Osm.

Dat is seer wel ghedaen, gaet henen wilt nu trachten
Dat alles wert bewaert.

Queissilar en Capi binnen.

Ick ben gheheel beducht,
Door eenen Droom, die my hout sta'ich in onghenucht,
En dan mijn Moeders woort gaet my daer neffens quellen,
Dat ick dees fantasy niet uyt 'tghedacht can stellen:
Ick heb gheraetslaecht wie my dit opt best verclaert
Dewijl't mijn Moeder niet en dient gheopenbaert.
Mijn Meester Koja wijs, die heeft my dick gheraden
te gaen by mynen Oom, dat die my sou ontladen
van dese duysternis, want daer hy int Serrail
ghevanghen sit, daer hoort hy sta'ich der Eng'lentael.
Ick ga dan na hem toe. Wel Osman wat sal't wesen?
Een Keyser een Soudaen, sou die voor droomen vresen?
En schricken voor de praet, voort praten van een Vrou?
Neen Sultan Osman neen, Ick u te moedich hou.
Hier ben ick by de plaets, Mustapha Oom comt voren,
Mustapha, wel ick vrees hy, 'tlevens heeft verloren:

Mustapha, hoort ghy niet?

Must.

Wie daer?

Osm.

Mustapha Oom.

Must.

Kleg hier ghekarkert laes! vol beven en vol schroom:
Wie stoort my nu noch meer?

Osm.

Mijn Oom ick moet u spreecken.

Must.

Wie zijt ghy?

Osm.

Osman.

Must.

Hoe? dit is een wonder teecken.
Een Keyser by zijn slaeff, dit moet wat vremts bedien.

Cir

Osm.

Mijn Oom ick heb onlancx een vremden droom ghesien:
'kSoeck daer verclaringh aff.

Must.

Helaes! mijn Heer mijn sinnen
zijn soo verwert dat'k haest gheen reden weet te vinnen:
'tLoopt alles buyten spoor, mijns sinnens koor verbaest
Inbeeldich vol ghewoel, en schrick'licheden raest:
Voor d'ooghen schem'ren my dwael-geesten, drochgen, spoken,
Doort stai'ch ghemurmureer mijn herss'nen zijn ghebroken.
'tLeyt alles ouer hoop, 'ken weet nau wie ick ben,
My dunct ick niet my selfs, ja niet Mustapha ken.
Doch seght my uwen droom.

Osm.

My docht in 'sdrooms ghepeysen
dat ick wech-veerdich was, na Mecha toe te reysen:
Ick sat op een Kameel die groot was soo het scheen,
Maer tusschen myne been heel spoedichlick verdween
en na den Hemel vlooch, soo dat ick in mijn handen
niet hielde dan den toom.

Must.

Ha Osman kon mijn banden
ick soo licht werden quijt, als ghy wel sult u Rijck,
Van mijn verlossings-heyl had ick ghewisse blijck.
Weet Heer het groot Kameel daer op ghy hebt gereden
dat is u Keyserrijck, 'twelck tot den dach van heden
u onderworpen is. Maer dat hy henen dreeff,
Verschoont my dat ickt u oprecht te kennen gheeff,
'tBeteekent, dat u Rijck wel haest sal rebelleren,
En dat u eyghen Volck u selfs sal ruineren:
Dies ghy't verliesen sult: En dat den Toom ghy hielt,
Dat is dewijl ghy leeft u onderdaen gheknielt
een ander Keyser eert: Alleen de naem en teken
eens Keysers blijft u by. Mits hy u is ontweken
En dat ghy bleeft alleen.

binnen.

Osm.

Mijn Oom goe'n dach ick ga.
Wel wat verclaers is dat? Wel of ickt recht versta?
Wat droom ick weer op nieuws? Mijn Keyserrijck verliesen?
Mijn Volck dewijl ick leef een and'ren Keyser kiezen?
Hoe slaep ick? Droom ick weer? Off raes ick? Wel wat ist?
Of heeft Mustapha zich int spreken selfs vergist?
Hy nochtans is een Man, die met de Eng'len redet,
Hy nochtans is een Man, daer niemant voor en tredet
In wijse voor-segs gaeff, hy nochtans is een Man,
Die al 'tgheheymenis toecomstich weten can.
Doch 'tkan oock wesen dat door't stadich droevich perssen,
Verbijsteringh van zin, ontroeringh vande herssen,

Hy in zijn weten dwaelt. Nu wel het sy hoe't zy
Al 'tgunt is voor beschickt, dat moet ghebeuren my:
Ick ben daer in gherust: Ick moet my gaen bereyden,
Om nu in alder haest uyt Griecken-lant te scheyden.

binnen.

Het tweede Deel.

*Sultan Osman, Silactar, Queissilar
en Capj.*

Osm.

GHy Princen ick moet u mijn meyningh nu verklaren,
Ten is na Mecha niet, maer 'tis na 'tgroot Alcaren
daer'ck my begheven wil. Groot Cayro is de Stadt,
Daer'ck gheerne mynen Throon en Keysers sit-plaets hadt.
Die Stadt, de grootste Stadt van al des werelts Steden,
Eerst Babilon gheenaemt: Groot Cayro nu op heden:
Daer Memphis 'tConinx Hoff, van 'toud' Egypten leyt,
Aldaer den snellen Nijl dees twee int midden scheyt.
Daer seg ick wil ick heen, en Griecken-lant verlaten.

Silact.

Of ickt u Heer ontriet, 'kbid wilt my dies niet haten:
Voorwaer mijn hert verschrickt dat ick dees reden hoor:
Verbaestheyt my ontstelt.

Osm.

Silactar wel waer door?

Silact.

Waer door mijn Heer? My dunckt ick sie alreets het tieren
vant rasent woedich volck, dat niet is om te stieren
alst eens is op den hol: my dunckt ick sie 'tghewoel,
My dunckt dat ick alreets de wond int hert ghevoel,
Die uwe Majesteyt door dat vertreck sal lyden,
Gheen mensch soo cloeck die dit u Rijcke can bevryden
van twist en scheuringh, want als dees ghemeente siet,
Dat g'haer verlaet mijn Heer, soo sals' u achten niet:
Elck sal dan meester zijn: Hier salmen In-lants vechten,
G'lijckt Sill' en Mario wel eer te Room' aemechten,
Den onvertsaecheden Pool, den Oostenrijckschen helt,
Den Spaenschen Coninck me, comt dadelick te velt,
Neemt 'teen voor 'tander na, Byzants dees Edel Stede,
Na Constantin' ghenoeemt, verliest ghy Keyser mede,
En al dit Oosters rijck.

Osm.

Silactar 'theeft gheen noot,
Wel cloeckert zijt g'alreets van vrees en ancxt schier doot?
Ick laet hier sulcken last, dat niemant zich sal roeren,
Off teghen my sal staen, 'ken vrees niet die rumoeren
die ghy my voorstelt, vrint slechts maer te vreden vreest,
Siet hier in desen brief, eens al mijn meyningh leest.

Silactar leest den Brieff.

Silact.

Aen den Bassa van Groot Cayro.

WEet Bassa Hussain, om reden wy verlaten
Constantinopolen, door vele die ons haten,
Het hier niet zeker is, wy brenghen onsen Stoel
tot Cayro, daer wy zijn bevrijt naer ons gevoel:
Ons Schat en ons Thresoor, den rijckdom van ons Vad'ren,
Die hebben wy by een alt'samen doen vergad'ren,
Dus comt ons ras t'ghemoet, ons snel Galeyen rust,
Met veel Soldaten braeff, aen Alexandris Cust.

Sultan Osman.

Cijr

Silact.

Mijn Heer het is dan ernst?

Osm.

Silactar jaet in trouwen.

Silact.

De Goden gonnen dat het u noch moet berouwen.

Queis.

Maer Heer salt veylich zijn dees reys dus aen te gaen?
En teghen danck ws Volcx? 'tis al een groot bestaen.
De Zee Propontides die moet ghy door laveren,
By Sestus en Abijd' dan door de engt passeren:
Wie weet of met ghewelt u yemant quam aen boort,
By't Lesbos Mitileen moet ghy dan reysen voort,
En doort Egeisch Meyr, daer vele roovers zwieren,
Wie weet of't Griecxse Volck u oock niet na sal stieren
En of op Scio dan niet deen of dander past

Silact. binnen.

Op dat hy onversiens u daer ontrent verrast:
Samos en Nigropont, ghy laet aen elcke zyden
d'Eylanden van Ciclad' daer sult ghy p'rykel lyden.
Soo ghy 'tgroen-golvich-meyr daer Doris henen steect
haer langhen smallen arm, en soo de golven breeckt
van 'tLandschap Caria, 'kseg soo ghy dat cont seylen
En soo met vreucht de Cust van Candia cont peylen
Soo zijt ghy uyt 'tgevaer.

Osm.

Vrint Queissilar voor wien
sou ick doch schromen? Segt, wie heeft op my 'tghebien?
ic pas op Goon noch mensch.

Capj.

Heer dats vermetel spreken
De Goden souden licht dees trotse woorden wreken,
Wy vreesen voor ons Prins, wy schromen voor ons Heer
Wy achten op sijn woort, wy letten op sijn eer.
Tgunt Queissilar verhaelt, is Heer om u te raden
dat ghy voorsichtich zijt, om myden alle quaden.
'tWoest meyr onveylich is, van Creta na Scarpant,
Daer Rodis leyt en duyckt by Doris vaste lant.
En als ghy 'twyde brack al hebt na wil door-sneden,
En t'Alexandrien Egypten gaet betreden:
Wat Wildernissen groot moet ghy dan al voorby,
'tBroeck-lant Marote-is leyt daer aen d'eene zy,
Aen d'ander Nilus arm, dees reys streckt vol ghevaren,
Doch 'k hoop ons Mahometh sal u mijn Heer bewaren,
Maer beter bleeft ghy hier, om myden allen twist,
Die door den Poolschen crijch noch meer is opghehist
Wy sorgen voor u Rije.

Osm.

Weest gy maer wel te vreden,
En doet dat ic u hiet.

Queissi.

Vergramt met om ons reden,

Osm.

Silactar is die wech? En langt mijn Brieven niet?

Queissi.

Iae Heer.

Osm.

Wel aen, ick wil dat datelick gheschiet
den voortganck mijns verstrecks, t'Alcayre moet ick wonen
opt Slot soo groot als Vlms, 'kwil niemant meer sal toonen
onwillich zich hier toe.

Capj.

Wel Heer salt moeten sijn?

Osm.

Kseg ja, noch eenmael ja, voort aen, com volghet mijn.

binnen.

Cijv

Silact.

Ha leyd-ster held're Maen, gheen maen maer levens Son,
Noyt meerder druck als nu mijn herte ouerwon;

Flora.

Mijn Heer waerom?

Silact.

Waerom?

Flora.

Waerom? Ick moet het vraghen,
Mits ick wel 'tmeeste deel wou van u lyden draghen.

Silact.

Laes! 'tongheluck ons treft, het gaet ons beyden aen.

Flora.

Ons beyden? Hoe mijn Heer? Kbid doet my dat verstaen.

Silact.

Princesse, Engel, neen, Goddin van mijn ghedachten,
Ghy weet wel hoe de Lieffd ons herten gaet vercrachten
Dat ick zy heel in u, en ghy in my verkeert,
Dat d'een den and'ren op zijns Zielen outaer eert:
En buychsaemlicken knielt, en doet daer offerhanden
Dat suchtent loost de walmt van d'offerhandens branden?
Dat ghy en ick zijn een, met hert, met ziel, met zin,
En onverscheydelick ghebonden door de min.
Maer mede weet ghy wel dat wy ons doen versussen,
En laes! al steels-ghewijs ons heete vlammen blussen
bevreesst voor 'sKeyzers toorn, mits hy ons vrintschap haet.
En nu hy morghen vroeck na 'tGroot Alcayro gaet
om houden daer zijn Hoff, moet ick nootsaek'lick mede,
Dewijl ick heb by hem in dienst soo hooghen stede.
Dits Flora dat my deert.

Flora.

Noyt saeck my quader viel,
Voert doch mijn Lichaem me, ghy hebt alreets de Ziel.
Hoe sal ick sonder u, 'tLijff sonder Ziele leven?
Al wild ick, ick en can, 'ken can u niet begheven.
Doot ben ick sonder u: Doot, doot, ja gantsch'lick doot,
Ghy zijt mijn al, mijn licht, mijn son, mijn morghen-root,
mijn leven, lust, en vreucht.

Silact.

Gy zijt mijn hoochste wenschen
Van d'Hemel afghedaelt een Engel by de menschen:
Maer Lieff wat sal ick doen? Den Keyser u benijt,
Mits ghy soo laech van staet en cleyn van rijckdom zijt.
En mits hy my bemint soo sal hy nimmer doghen,
Dat ick u Lieff tot Vrou sal Echt'lick trouwen moghen.
En nochtans steecktmen eer aent blauwe ront de handt,
Eer sal 'tgheladen Schip beseylen 'tdorre Sandt.

Eer salm' opt woeste meyr met drooge voeten wand'ren,
Eer ick mijn Lieffd tot u Goddinne sal verand'ren.
Maer even-wel 'kmoet me, en moet u laten hier:
Doch blijft mijn ziel by u.

Flora.

Kont ghy in gheen manier
versinnen, hoe ick me mocht na Alcayro reysen?
Mijn Heer bedenckt u, hoe? En cont ghy niet bepeysen?
Laer ick als u slavin heel slecht 'twort u ghebeen,
Met u in uwen dienst doch mede derwaerts heen:
Off laet in Mans ghewaet ick my gheheel verleden,
Want and're Vrouwen sulcx hier voormaels oock wel deden.
Ick sal na u ghebot u sta'ich ten dienste staen,

Cijr

En achter u altijts ghelijck een Pagie gaen:
Soo haest ghy my gebiet, 'tsal schijnen dat ick vlieghe
Op dat in sulck ghestalt den Keyser ick bedrieghe:
Ha trotse werelts pracht! ha gier'ghe hooverdy!
Ha sotte glorijs roem, hoe wrevel zijt ghy my.
Om dat ick niet en ben van Princen stam gheboren,
Soo weyrtmen my helaes! van dien die'ck heb vercoren
Die mijn is en ick zijn; O herten soo versteent!
Die willen scheyen doen twee herten soo vereent
alleen om 'swerelts pracht: die sulcx in willen voeren
Die maken daghelicx van eerbaer vrouwen hoeren.
Want als ghescheyden wort, de Liefdd' soo vast verknocht,
Noch d'eene tijt off d'aer, wort d'oude lust volbrocht.
Maer Heer wat ick bedenck; En comnen niet wel maken
Dat 'tVolck door dit vertreck in oproer soude raken?
Mits hy dees Stadt verlaet, en al de schatten rooft.
Ghy wort by Princen en by 'tVolck seer veel ghelooft
Doet ghy u best daer toe, soo sult ghy wel beletten
Dees voorgenomen reys.

Silact.

Me Vrou 'ksalt daer op setten
Kheb sulcx ooc al bedocht.

Flora.

Voor al dient haer gheseyt
hoe dat hy haer braveert, mits hy onweerdich scheyt:
Hoe dat hy't hier ontbloot van al de schoon Juweelen
Om die int groot Alcayr d'Egypters uyt te deelen.
Vergeet oock niet den trotz aen ons onlanx ghedaen:
Hoe dat hy'r vele heeft moordadich doot doen slaen.
Van 'tmeeste tot de minst, haer alles stelt voor oogen
Insonderheyt, dat zy behooren niet te doogen,
Dat onsen Adeldom soo grouw'lick wort gheplaecht,
Mits d'een of dand'ren guyt aen hem steeds ouerdraecht
'tgunt van hem wort gheseyt, en dat hy die gaet loonen,
Voor dees verklickery, met menichte van Croonen.
Mijn Lief doet so ic ga.

binnen.

Silact.

De Goden u behoen;
K hoop Osman tot u straf mijn hoochste vlijt te doen.
Hier zijn de Princen t'saem.

Boustangi, Janitzer, Dahout

Weest seer ghegroet mijn Heeren.

Dah.

Op uwes Dienaers woort mijn Heer wy tot u keeren
Wat is mijn Heers gelieft?

Silact.

Een saeck die my benout,
En een gheheymenis die niemant dient vertrouwt
dan die volstandich is, moet ick u openbaren.

Boust.

Soot u mijn Heer belieft, wilt ons de saeck verklaren.

Silact.

Ghy Princen 'tgunt ick seg, is niet wt haer of nijt
maer tot ons aller eer, en tot des Lants proffijt.
Laes! sien wy dag'licx niet, hoe Osman wil regeren?
Hoe hy zijn onderdaens gaet wreet tyranniseren;
Hoe hy de Landen schat, en alles inne slockt?
Hoe hy de arme liens haer zweet en bloet ontrockt.

Cijv

Hy is het die ons plaecht, hy, die ons schand'lick quellet
En niemant isser noch die zich daer teghen stellet,
Men laet hem al begaen.

Dah.

Niet waer Silactar Heer?
In zynen handen staet ons leven goet en eer.
Hy spottet met ons vrees, hy bralt in zyne glory,
Hy hout ons onder 'tjock, dat schijnt hem een victory,
Den voet op onsen neck, den duym op onse keel,
Men can niet laten, doen, 'tsy luttel ofte veel
Soot hem niet aeng'naem is, soo moetmen straf besuyren,
By Mahometh ick zweyr ten sal niet langer duyren:
Men hoort met recht en re'en, toont hy hem als Tyran,
'tGhemeene voor te staen, opt beste datmen can.

Silact.

Niet waer? een Prins en moet zich niet tyrannich draghen.

Boust.

Laes! soo wanner den Prince crijcht een wel-behaghen
in eyghen sellefs doen, het is dan goet of quaet:
Als hy die hem berispt, daer ouer bitter haet.
Als hy op de Ghemeene welvaert niet wil achten:
Als hy sijn ooren stopt voor d'Ondersaten clachten:
Als hy montspeelders heeft, en achter-raden hout:
Als hy de best vant Lant oock alderminst betrouet:
Als hy aenbrengers g'looft, en deelt die milde gaven:
Soo gaet hy teenemael na tyrannije draven.
Hy denckt dan gantslick niet opt spreek-woort datmen leest,
Datt't beter is, bemindt te worden, dan ghevreest.

Silact.

Wat dunckt u Princen, sijn in Osman niet te speuren
al dese fouten?

Dah.

Ja.

Janit.

'tKan somtijts wel gebeuren
dat hy zich wat verloopt in d'een of d'ander saeck,
Maer dese woorden schijnt dat schien uyt weder-wraeck.
Ons Keyser is een helt, jongh, trots, van hooghen bloede
Verheven op den Throon, manhaftich van ghemoede
Gheneghen tot de straf van die weerspannich zijn,
Wanneert wat heftich schiet 'theeft dan tyrannich schijn.
Hy is groot-dadich, mildt, en tot sijn volck gheneghen,
Of yemant onder u een haet op hem heeft kreghen
door eenich mis-verstant, dat moet niet sijn gheduyt
als oft tyrannich waer, hoe-wel't wat vreeslick luyt
in d'ooren vande geen, die weynich van hem houwen.

Silact.

Ianitzer Aga slecht, wel Aga wat vertrouwen
dat ghy van Osman hebt, wel Aga, Aga maer

Al 'tgheen Boustangj seyt, en noch veel meer is waer.
Janitzer Aga slecht, en worden niet verstoten
hier meest al d'Edel-lien? by slechte 'tgoet ghenoten,
Dorf Cezar metter daet niet doen al wat hy wil?
En moeten selfs de grootst' daer op niet zwijghen stil?
Janitzer Aga slecht, zijnt niet Tibery tyden,
Daerin de beste vande snootste moeten lyden,
Daerin d'aenbrengers meest besitten 'sKeysers hert,

Ciijr

En elck een voor die daet als vroom beloonet wert:
Daerin het gheen men sucht, Ja nauwelicx mach dencken,
Terstont wort aenghebrocht, en gaen niet leugens krencken
het oprecht vroom ghemoet? en luystert niet de muyr?
En valt het oordeel niet den goe'n voor 'tvangen suyr?
Ons Keysers vinnicheyt, wraeck-gierichlick ghedreven,
En wort die niet een glimp by zynen raet ghegheven?
Wel hoe Janitzer slecht? en merckt ghy dit niet aen?
En weet ghy niet dat hy, voor Bedevaert te gaen
Wil na groot Cayro toe? en steelt alsoo ons schatten.

Janit.

Silactar 'kg'loof dat niet.

Sil.

Wilt eens dien brief aenvatten
en siet wat hy daer schrijft, ick coom nu uyten raet,
En heb u hier ontboon, om soo t'voorcomen 'tquaet.

Zy lesen den Brief binnens monts.

Dahout.

Ist mog'lick? ist oock waer? ist droom? of isset waerheyt?
En voel ick niet 'tpampier? ist niet dat openbaer seyt
Dees Brief des Keysers zin? ist niet zijn eyghen hant?
Versta ick niet dat hy niet blyvet hier te lant?
En lees ick niet dat hy berooft heeft ons Thresoren?
En dat hy tot zijn Hoff groot Cayro heeft vercoren;
By Mahon 'tsal niet zijn: Soo Jupijn my verlaet,
Soo neem ick Pluto en zijn Hel-hont dan te baet.
Den drie-hoofd Cerber wreet, Alect en Thesiphonen,
En uyt den Helschen poel, de Spoken die daer wonen,
Boustangj wat seght ghy?

Boust.

Ick zweyr u insghelijck,
Eer Osman ons verlaet, en kiest een ander rijck
tot zynes Keysers Hoff, eer seg ick sal ick pooghen
dat 'tonderst boven comt, eer dat ick sal ghedooghen,
Constantinopolen die Edel Stadt te sien
berooft van Keysers eer, voorwaer ten sal niet schien.
De bulderende Plut' bezweyr ick uyer hellen,
Om dien meyneedigert als hersseloos te quellen.
Tsa, 'tsa, ghy Griecken 'tsa, 'tsa maeckt u op de been,
Elck past op zijn gheweyr een yder isser een,
Tsa, laet ons dien Tyran gaen vanghen ofte dooden.

Janit.

Mijn Heeren 'kstaet niet toe.

Sil.

Hoe bloet slacht gy den blooden
Gaet henen, floex van hier.

Hy dreycht hem. Janitzer binnen,

Elck een zy nu een Man,
En ruy het Vollick op soo dapper als hy can.
Ick zweyr by Mahons hoofd, Ick zweyr by Jovis handich,
Die ons den donder sent, en snellen blicxem brandich,
By Hel en Hemel t'saem, by Zee, Rivier en Vloet,
By hem die met gheknars doet vlieten 'twarme bloet
By Acherontis stroom, by Stygis donck're poelen,
Ick sal met groot ghedruys het volck doen rasen woelen,
Com Princen, doen wy t'saem alhier een vasten eedt
dat niemant rusten sal, of wreken eerst ons leedt.

Ciiijv

Zy doen Eedt opt Zweert.

Dahout.

Kzweyr ick mijn best sal doen, om Osman te benouwen.

Boust.

Ick zweyr u insghelijcx, ghy moocht my wel vertrouwen.

Silact.

Ick van ghelijcken me, 'tsa maken wy gherucht,
Hou Mannen op, op, op, den Keyser ons ontvlucht.

*Zy loopen met een furie, d'een deur in, en d'ander deur uyt.
Zy roepen met haer 3. of 4. teffens.*

Dahout.

Den Keyser ons ontvlucht, laet by d'Jaours ons blyven.
De Christen honden, die ons soecken te ontlyven.

Daer vergaderen veel stomme Personen, met Capi Aga,

Boust.

Den Keyser ons ontvlucht, gedoogen wy dat?

(sy roepen algelijc)

neen.

Silact.

Wy comen haest tot ons voornemen soo ick meen,
Com laet ons het Serrail off Hoff met macht belegghen.

*Ianitzer Aga comt wandelen, diese dapper slaen, Ianitzer loopt binnen.
Den Keyser senter een uyt.*

Ic com uyt 'sKeyzers last.

Dah.

Wat wil dees bloet hier seggen?

*Zy slaen hem doot, rucken en plucken hem, elc trect wat van zijn Lijf.
Den Keyser vertoont hem boven opt Serrail, ofte in een Cabinet op de Muyr voor de tralien.*

Osm.

Wat is van dit gheroep, gheraes, ghemuytineert
Doet ghy dit u Soudaen? wat wacht ghy van hem weer?

Silact.

De reden, waerom al dit Volck dus is verbolghen
En dese Krijchslie meest, is, mits ghy wilt vervolghen
u sot inbeeldings lust, dat ghy vervoert den Schat,

Verlaten wilt dees plaets, segt waerom doet ghy dat?
Wat heeft u doch beweecht? wilt ghy in Pelgrimagie
Na Mecha? waer toe dan dees rijckdom? tot bravagie?
Vijfhondert duyst Zexquijs, een millioen drie, vier,
Wast niet ghenoech tot reys? tot miltheyt en playsier.
Ghy nemet wech dien schat, niet u, maer onsen eygen
van langhen tijt vergaert, voor d'Christ'nen houden dreygen,
Neemt ghy die wech, waer met dan worden wy voldaan
voor dienst die wy u doen? Zijt ghy belust te gaen
gaet door, laet ons den schat, wy sullen veerdich maken
een and'ren Keyser, segt, wat ist? wat zijn de saken?
Wat drijft u doch van hier? zijt g'hier niet wel by ons?

Osm.

Gaet door boos-wichten gaet, maect gheen oproers gebons,
Niet weerdich zijt ghy mijns, of dat ick u sou achten,
Mits ghy tot mynen dienst noyt trouwelick en trachten.
Als ick u bruycken wou, tot schutting van mijn Rijck,
Wast altijd met ghegrijn, en noyt ghehoorsaems blijck.
Als ick 'tvoorleden jaer noch voerde crijch met Polen
Wat heb ick moeyt ghehat, hoe hielt ghy u verholen,
Ick trock u teghen danck. Ick wilde eenmael sien,
Off my oock trouwen dienst als noot waer, sou gheschien.
Van dien die'ck staich betael, dies ick selfs monst'ring dede,
Om daer te loonen haer, doe bleeck u trouwichede.

Dir

In plaets van veertich duyst, ick maer acht duysent vont
Kbelaste datmen eens Galeyen veertich sont
opt wit en zwarte meyr, daer waren nau soldaten,
Ick most mijn Keyzers cleet en Majesteyt verlaten,
En liep in slecht habijt, Taveerne in en uyt,
En brocht u met ghewelt, soo in Galey en schuyt.
Maer d'eerste plaetse daer ghy quaemt aen landt te legghen,
Daer liep de helft wel wech, wat sal ick hier van segghen?
Wat dunckt u, wiert ick wel ghedient ghelijckt behoort?
Soo doende commen haest het Christenrijck aenboort.
Ick sacht ick mercktent aen, ick wist dat niet ene sliepen,
Den Pool en Persiaen, ick wist hoe veel hier riepen
oproerich teghens my, dies dacht ick op dat pas
Dat'ck hier niet seker noch niet wel ghedient en was.
Khad noch versekering door vele Propheten,
Die 'tgunt toecomend' is, tot een minuyt schier weten.
Constantinopolen datt't sou verloren gaen,
Maer dat ick door ghewelt daer weer sou comen aen.
Dit alles overleyt, besloot ick met mijn schatten
in seeck'rer plaets te gaen, om soo 'tverlies t'her-vatten.
Welck is die plaetse nu? Groot Cayro, door dit blijck
Soo oordeelt selver nu, of'k niet heb groot ghelijck?
Waer toe dit woelen dan, wel waer toe dees rumoeren?
Al even-eens of ghy met my wout oorloch voeren.
Doch mits ick sie dat ghy soo grooten moeyte maeckt
Soo loof ick en ick sweyr, mijn reys sal sijn ghestaect.
En op dat ghy daer van moocht vry versekert wesen,
Siet daer mijn eyghen hant, wilt dat eens ouer-lesen.

*Hy werpt eenen Brief af.
Silactar leest.*

GHy Heeren weest ghestilt, 'kbelooff by eer en trouwe,
Dat ick altijd mijn Hoff t'Constantinop'len houwe,
Laet my mijn schatten doch.

Dah.

Wat is met dit geschrijff?
Mijn Heer gheeft my eens:

Hy scheurt den Brief.

Soo: 'Kzweyr dat ick hier blijf
tot dat ons Ottoman sal leveren die Hoofden
vande verraders, die ons sta'ich ons eere roofden.

Osm.

De Hoofden? hoe, van wie?

Dah.

Van uwen groot Vezier
of Connestab'le ras, sent ons dien schellem hier.
En van u Koja, of u lieven Meester mede.

Boust.

Hoe Dahout, met die twee en ben ick niet te vrede,

Hoort Osman, sent oock 'thoof van Aga Queissilaer.
En van Taftarda, des Staedts grooten Secretaer.
En van meer and're noch, dan salm' u openbaren
wat ons begeerte is, en onsen wil verclaren.

Silact.

Voort leverts' ons terstont.

Osm.

Maer Heer sy zijn hier niet.

Silact.

Wy willen dat ons wil van stonden aen gheschiet.

Osm.

Mijn Heer s'en zijn hier niet, 'ken can u die niet senden.

Div

Silact.

Daer ouer sal u noch den vloeck en evelschenden.
Voort, voort, bestormt 'tSerrail.

Sy beclimmen het Serrail, met bloote gheweyren inde hant, met groot rumoer, openende de deuren.

Osman comt selfs aende deur, haer leverende Queissilar ende noch 1. ofte 2. andere Personen. Hy leyt zijn handen t'samen.

Osm.

Mijn Heeren weest ghestilt,
Daer zijn de gene die gy immers hebben wilt.

Osm. binnen.

Zy slaen Queissilar doot. Ende loopen naer de ghevanckenisse van Mustapha.

Dahout.

Laet ons 'tgevanckenis gaen van Mustapha soecken.

Boust.

Hier ist, ick sou voorwaer mijn knechten wel vervloecken
dat ick gheen sleutels vind, com breken wij't slechts op.

Silact.

Hoe krijghen wy hem uyt? hoe dul is my den cop,
Loop ras en haelt een koord', wy moeten hem doen kroonen,
En Osman zijnen trotz nu eens ten rechten loonen.

Daer wert een langhe koord' ghebracht, die werpense Mustapha toe.

Silact.

Mustapha, Heer comt hier, Mustapha Heer comt voord'
Mustapha, hout u vast, comt hout u aen dees koord'.

Zy trecken hem uyt. Hy boven zijnde can 'tlicht niet verdragen.

Must.

Ha glinst'rich gulden strael, hoe scheem'ren my mijn oogen,
My dunct ick 'theld're licht der Sonnen niet can dooghen:
Waer ben ick? wat is hier? waer toe al dit gheraes?
Al weer een nieu ghespooock? Ay my! hoe'ck daer verbaes:
In mijn ghevanghenis gaen altijd spoken dwalen,
Altijts ick hoor 'tghemor, het veselen, het malen,
'tGhepreutel, murmureer, de stemmen en 'tgheschrey,
De visevasery van al der Drochgen rey.
Sta'ich of ick ga, of sta, of sit, of legge neder,
Het een is naulix wech, of 'tander comt al wieder,
Tis enckel toovery of Belzebubs ghespuys
Bevreesstheyt inden mensch is 'talderswaerste cruys:
Wat zijn dit gheesten weer? of zijnt gheweyrde menschen?

Silact.

Mijn Heer comt tot u selfs, wy zijnt die stadich wenschen
nu u geluc en heyl.

Must.

Moort, moort, men soect mijn doot:
Tghesicht verduystert was, 'twas paers, blau, groen en root,
Nu sie ick al dit volck, sie wat sijn hier Soldaten,
Ay mannen! wilt my doch mijn leven noch wat laten,
Wat heb ick u misdaen?

Hy valt op zijn knien.

Dahout

Neen Heer ten is soo niet,
Hier's niemant die begeert dat u yet leet gheschiet.

Must.

Och Heer! nu ben ick doot, och Heer! nu moet ick sterven,
Ghenaed', ick bid ghenaed', sal'ck gheen ghenaed' verwerven?

Zy presenteren hem eenen dranc van Honich, Water en Zuycker.

Dijr

Must.

Siet hier dit is 'tvergift, ay my! wat wilt ghy doen?
Hoe dick hoe drabbich ist, mocht ickt niet wel vermoen?
Zijt ghy noch niet te vreen dat ghy my wout vergheven,
Doen Osman als een Prins int beste van sijn leven
ten strijt na Polen trock? Ach! wilt ghy nu noch eens?
Helaes! ghy hebt daer toe te weynich recht en reens.
Ist niet ghenoch dat ghy de Croon my hebt benomen?
Soo langh ghevanghen stelt, en moet ghy nu noch comen
Berooven 'tleven van een armen mensch? o Goon!

Boust.

Neen, 'tis om t'sterven niet, maer t'stellen op den Throon
Ja om u Keyser nu, in Osmans plaets te kiezen.

Must.

Hy my! ghenade, laet my 'tleven niet verliesen:
Ick sta vrywillich af van Scepter, Rijck en Croon,
Ay vrinden! spot ghy noch? en soeckt ghy my te doon?
Het leven is soo soet, dat ick de hoochste staten
des wer'lts als 'tKeyserrijk, seer geerne wil verlaten
om dat te houden, ach! gaet wech met desen dranck,
Ksal die niet drincken of 'twaer teghen mijnen danck.
Maer gheeft my eenen dronck claer water dat sal maken,
Dat ick een weynich we'er sal tot mijn selven raken.
Mijn herss'nen zijn ontroert, mijn sinnen zijn ontstelt,
De mymerende vrees, die heeft my sta'ich ghequelt.
Ken heb in langhen tijt niet van my selfs gheweten,
En mits ick in drie daech gants niet en heb gegeten,
Soo ben ick zwack en flau, langht my wat water, ach?
Laet my eens drincken doch, soo vele als ick mach,
Op dat ick wederom mach tot my selven comen,
En dat de flaute soo van my wert wech genomen.

Hy drinct een teuch Water.

Soo, dat verlicht mijn hert, soo, dat is my ghesont.
O Goon! hoe goet is dit, dat'ck dit gheselschap vont.
Daer sinckt het van mijn borst, dat sal my wat verlichten,
Nu coom ick tot my selfs, nu wijcken de ghesichten
vant schiemerent ghezwerf, wel, of ick die niet can?
Vrint seght, wie zijt ghy doch?

Dah.

V eyghen Susters Man.
Tis Dahout Bassa, Heer, die ghy hier siet voor oghen.

Silact.

Voort vrinden, 'tis ons tijt, wy niet vertoeven mogen
Tsa vat mijn Heer Mustaeph', en draecht hem op den hals,
Wy sullen gaen rontom, en maken veel gheschals.
met roepen, dat hy is als Keyser nu vercoren,
Soo gheeft dan Osman voort, den moet gheheel verloren.

Zy vatten hem op de schouderen, ende gaen daer mede binnen ende buyten, altsamen roepende.

Sultan Mustapha Coningh, Sultan Mustapha Keyser.

Van binnen wert met groot gheschal gheroepen.

Amen, Amen, Amen, langh moet zijn leven duyren.

Dijv

Zy setten hem eyndelijck neder.

Must.

Den gheest die my tot noch ghenoechsaem was ontvloghen
is weder nu her-stelt, is weder nu ghetoghen
in dese Lichaems cas, is weder nu gheplant,
Nu coom ick weder tot mijn reden en verstant.
Mijn vrinden ick bedanck, 'kbedanck u altesamen,
Die my ghevanghen man, soo trou ten dienste quamen:
En hebt my weer verlost, ghestelt dus los en vry,
En weer ghemaect dat ick soo grooten Keyser zy.
Nu soeck ick eene beed', dewijl ick voormaels loofde,
Soo uyt 'tgevanckenis dat my mijn vreuchde roofde
Ick eenmael wiert verlost, dat ick van stonden aen,
Al die ghevanghen lien, oock los sou laten gaen.
t'Constantinopolen, en tot Galaten mede,
Soot u gheliefte waer, 'kwou datmen dat nu dede:
Ghy sult my weer bereet sta'ich t'uwen dienste sien.

Silact.

Al wat mijn Heer begeert, dat sal terstont gheschien.

binnen.

Het derde Deel.

Van binnen slaet de Trom.

*Capi Aga met een blat Pampiers inde handt, staende boven het Tonneel. Al de Personagien
oock Burghers ende Jonghers comen opt Tonneel.
Hy roept eerst.*

Sultan Mustapha, Keyser van Turckijen.

Hy leest.

DEn Keyser Ottoman is van het Rije verstoten,
Door dien de Tyranny zijn Princen heeft verdrotten:
Hy is hooveerdich, wreet, een bloet-hont, een Tyran,
Veel argher als men wel met woorden spreken can.
Een gierigaert, een dieff, die onse schatten steelet,
Een valschaert, die ons goet aen d'alderbooste deeleet.
Oock een Jaour een hont, een boosen hont een Chris,
Die door zijn tyranny ons maeckt inwendich twist.
Op dat daer door te bet een middel wert ghevonden,
Te leveren het Rijck der Turcken aende honden
De honden Christenen, daer me hy zich vereent,
En soeckt een moordenaer te zijn van dees Gemeent.
Dies is hy afghestelt, Mustapha nu vercoren,
Osman die heeft het Rijck door tyranny verloren.

Hy roept weder.

Sultan Mustapha, Keyser van Turckijen.

Osman seer bedroeft, met zijn Moeder Thiossem.

Osm.

Wat heb ic daer gehoord mijn moeder?

Thi.

Kint.

Osm.

Helaes

Thioss.

Hoe is het volck ontstelt, mijn soon hoor wat gheraes

Osm.

Verstoten van het Rijck?

Thioss.

En voor een dief geropen?

Dijr

Osm.

En voor een wreet tyran, Ach Moeder lieff wat nopen

Thioos.

En voor een valschaert me?

Osm.

En voor een hont, o Goon!

Thioos.

Voor een verrader oock?

Osm.

O Moeder siet u soon,
Vant alderhoochst tot 'tlaechst soo schielick is ghevallen.

Thioos.

Mijn soon 'tbedroeft my noch het aldermeest van allen
Dat u een Christen hont, en een verrader heet.

Osm.

Kverclaer by Mahometh, diet alles siet en weet,
Datt't onwarachtich is, van dien die my verlaten
is dat verziert, om my te meerder te doe haten.

Thioos.

Ha soon is nu, is nu niet mijn voorsegghingh waer?

Osm.

Ach ja, hoe sy'ck benout: hoe droevich en hoe naer.

Thioos.

Mijn alderliefste Kint, 'kheb dickwils u ghebeden
uyt Moederlicke Lieffd, met claechelicke reden:
Mijn soon doch daghelicx met yuer 'tspreeck-woort leest
'*Dat beter is, bemint te worden, dan ghevreest.*
Ick seyde u dat de Deucht meer blinkt dan Phebi stralen,
Wiens glants selfs int ghesicht gaet vande blinde dalen
soo doet de Sonne niet, de Deucht is 'thoohste goet,
Der Vrienden Deucht een Prins oock meest bewaren moet:
En zyner Burg'ren gunst, en zijn voorsichtich laven,
Der Onderdanen haet de Princen meest doet sneven.'
Hoe Dionisius den ouden heeft ghedwaelt,
Heeft ons gheleerdelick Plutarchus wel verhaelt.
Hy seyde tot zijn soon, dat vrees, ghewelt, trawanten
Met Barbarische macht, omringht aen allen canten,
Voor Princ'-en Coninghen was d'aldersterckste wacht.
Als Plato hem soo sach, heeft hy daerom ghelacht.
En sey hem spots-ghewijs, wat is u doch ervaren?
Wat quaet hebt ghy ghedaen, dat dees u soo bewaren?
Veel beter waert (meend' hy) dat yeder onderdaen
u lieffghetallich waer, en dat ghy vry mocht gaen.
Dat is het hoochste goet, daer om men roem mach draghen:
Derhalven my veel meer het ghene gaet behaghen,
Dat op den Rijcx-dach is tot Worms voortijts gheschiet

Die Keyser Maxmiljaen alsdoen daer houden liet.
Elck Vorst die prees zijn Landt, Fredricus Vorst van Sassen
zijn mijnen van Metael. Den Paltz-graef zijn ghewassen
van Granen en van Wijn. Den Beyer-vorst zijn Ste'en.
Ghelijck al d'and're oock na haer vermoghen de'en.
Maer Hertoch Eberhard' van Wirtenberch doorluchtich,
die sal al stil en zweech, liet d'ander al luytruchtich.
Den Vorst van Saxen vraecht, wel Eberhard hoe nu?
Een yeder prijst sijn Lant, wy hooren niet van u.
Ick seyde hy, ben de minst, en heb gheen van die saken,
Maer een dingh moet ick u mijn Heeren cont-baer maken,
Da'ts dat'ck gherustelick mach slapen inden schoot
van al mijn Onderdaens, onder den Hemel bloot

Dijv

Soo dickwils alst my lust, een yeder heeft ghezwegen
En hy heeft al den roem en loff alleen vercreghen.
O soon! der Burg'ren gunst is d'alderbeste stut,
Maer tyranny en doet noch deen noch dander nut.
Ghy waert te straf en wreet, ghy wout u wel doen vresen
Maer ghy en trachten niet om wel bemint te wesen.

Osm.

Ach my! wat sal ick doen? een yeder my verlaet,
De gantsche werelt vliet, een yder van my gaet.
Tschijnt niemant my besoeckt, my niemant dorf beclaghen,
Of is terstont in vrees te worden doot gheslaghen.
Ick die noch gist'ren was, ghelijck een eyrtschen Godt,
Wort van mijn eyghen volck, ja slaven nu bespot.
Ick was den schrick van al de Coninghen der werelt,
Mijn slaven zijn nu meer.

Thi.

Mijn soon siet hoe bepeerelt
mijn wanghen zijn vant vocht.

binnen wert seer geroepen.

Hoor wat is dat ghetier?

Osm.

Waer loop ick Moeder noch? 'ken blijff niet langher hier.

Thioos.

Maer soon waer sult gy gaen?

Osm.

Waer heen? 'ken cant niet weten
Janitzer Aga heeft mijn vrintschap niet vergheten,
Tis best ick by hem ga, en blijf in zijn Paleys
Ksal my gaen maken toe en tijen op de reys,
Met een wit Harnas sal ick my onkenbaer maken,
Om soo versekerder in zijn Paleys te raken.
Adieu mijn moeder:

Thi.

Kint.

Osm.

Ic ga.

Thi.

Mijn soon een kus.

Osm.

Een kus, en noch een kus.

Thi.

Hoe beeft mijn herte dus?

Osm.

Adieu voor 'tlest adieu.

Thi.

O soon 'kvrees 'tlest sal wesen.
Ken sal u niet meer sien.

Osm.

Nu moeder wilt niet vresen,
Ksal my gaen maken ree, 'tis tijt, mijn moeder 'kga.

binnen.

Thiöss.

Ha ooghen! siet u Kint noch eens voor 'tbeste na.
Ay my! ick vrees zijn doot, en hope noch zijn leven,
Tis best dat ick my tot ghebeden ga begheven.

binnen.

Celia.

Wie isser die de Min de Liefde can beteugh'len?
Sy maect den traghen ras, sy gheeft int reysen vleugh'len,
Sy maect den plompen vroet, ghelijckt aen Cymon bleeck,
Sy maect den zwacken sterck, sy maect den stuyrssen weeck,
Silactar ha om u, om u heb ick ghetreden
soo men'ghen harden trat, 'khad anders gheene reden
het soete Nederlant t'verlaten teenemael,
Om u, om uwe Liefd', ick hier dus verre dwael.
Ist niet een groot bestaen, door woeste bracke baren
te zeylen? Voor een Vrou, soo verr' van huys te varen.
En nu ick in het groot Constantinop'len ben,
En hier te recht den staet van mijn Silactar ken
Soo vind ick dat helaes; hy Flora heeft vercoren,
En aen haer is verlooft, nu is mijn reys verloren.
Maer even-wel, dewijl ick sta'ich hem heb bemint,

Diijr

Soo moet ick sien dat ick een crachtich middel vint:
Om zyne Lieffd en gonst van Flora af te trecken,
En die op nieuws tot my, tot Celia te wecken.
De Reden zijn t'vergeefs: de Kruyden hebben macht
Maer zijn in dese saeck te swack en slap van cracht.
Dies ick mijn toevlucht neem tot myne tooverijen:
En sal Silactars hert met spokery bestrijen.
Want met een woort twee, drie, ick gheesten wecken can
die Flora zijn ghelijck: verselt met eenen Man
in boelschap: Daer ick me Silactar doe ghelooven,
Dat Flora laet haer eer van eenen and'ren rooven.

Silactar.

Hier comt hy wel te pas, Silactar Heer hoe ist?
Siet hier u trouste Lieff.

Silact.

Hoe Celia? ghy mist.

Celi.

Waerin mijn Heer?

Sil.

Daerin; dat gy mijn lief gaet nomen
Want daer toe sult ghy nu noch nimmermeer niet comen
Soo ick u corteling noch meermael heb gheseyt.

Celi.

Verwint mijn Lieffde Lief, dan niet u hardicheyt?

Silact.

'Kseg neen; Nadien ick vast aen Flora ben verbonden.

Celi.

Meer trouheyt g'hebt aen my als aen u Flora vonden.

Silact.

Meer trouheyt, hoe waerom? 'ken wacht van u gheen trou.

Celi.

Ick acht my in mijn hert voor u ghetroude Vrou.

Silact.

Mijn Vrou? wel dats wat nieuws; 'khad noyt na u ghedachten.

Celi.

Te minder ick ghenoot voor al mijn langh verwachten.

Silact.

Wat trouwicheyt ist dan die ghy aen my betoont?

Celi.

Dats trouheyt, datmen Lieft dien, die de Liefd niet loont.

Silact.

Tis meer een sotterny; want 'tis vergheefsche quelling.

Celi.

Salt *dan* niet sijn?

Sil

"Kseg neen;

Cel.

Mijn Heer te meer *ontstelling*
Ick voel helaes int hert! dat ghy sulck een bemint
die gants oneerlick is.

Silact.

Nu word ic schier ontsint.
Oneerlic?

Cel.

Ia.

Sil.

Segt wie;

Cel.

V Flora.

Sil.

Tis gelogen

Celi.

Die Hoer heeft u met haer schijn-eerlickheyt bedroghen.

Silact.

Wat segt ghy Celia?

Cel.

Dats' u bedroghen heeft.

Silact.

Swijcht Celia ghy zijt niet weerdich dat ghy leeft.

Celi.

V Flora die boeleert.

Sil.

Met wie?

Cel.

Met eenen Pagie.

Silact.

Met eenen Pagie? hoe? 'tbeneemt my mijn couragie.

Celi.

En evenwel ist waer;

Silact.

Ick seg 'kgeloof het niet.

Celi.

Kweet dat ghy't niet ghelooft, voor dat ghy't selver siet.

Silact.

Dats waer.

Cel.

Gy sullet sien.

Sil.

wanneer?

Cel.

Min dan een ure.

Silact.

Ha Flora is dat waer? soo sult ghy't noch besure.

t'samen binnen.

Osman verandert, met een wit Harnasch aen. Ianitzer aende deur.

Osm.

Hier ben ic by 'tPalleys van Aga.

(hy clopt.)

Ian.

Wie is daer?

Osm.

Doet op, hier isser een oft Osman selver waer.

Ianit.

Hoe Osman Keyser Heer, comt ghy alleen dus dwalen
in onbekend gestalt?

Osm.

Ken hoeft u niet t'verhalen,
Janitzer Aga vrint, de vrees deed my bestaen,

Diiijv

Dat ick om sekerheyt in u Paleys wou gaen.

Ianit.

Ghy zijt my wilcom Heer, hier's Vssin Bassa mede
met and're Princen noch, 'kversoeck op u een bede,
Dat's dat ghy Vssin maeckt tot uwen groot Vezier:
Tis d'and're aenghenaem, al die haer vinden hier.

Osm.

Kbegeert.

binnen wert groot gerucht gemaect.

Hoor wat gerucht;

Ianit.

Tcomt herwaert Heer gaet binnen.

Osm.

Ach Aga! siet of ghy haer vrintschap cont ghewinnen
met veel beloften groot: spreeckt Vssin Bassa Heer,
En laet die met u gaen, soo achtens' u te meer.

t'samen binnen.

Zy bestormen t'huys van Ianitzer Aga, brengen met een furie leeren aen, ende beclimmen dat.

Van binnen wert eenen hoorn geblasen, en een witte vrede-vaen uyt gesteken.

Ianitzer Aga comt uyt.

Mijn vriden 'kbid hout op, hout op, 'twort u ghebeden,
Ick bid maeckt gheen gheraes; verstaet doch eerst mijn reden.
Ick bid en weder bid dat gh u een weynich stilt,
Dat ghy mijn woorden doch met rust aenhooren wilt.
Heeft Osman u misdaen, hy wil seer geerne boeten.
Een Prins zich stelt gheknielt voor d'Onderdanen voeten
En wort ghy niet beweecht? toont noch een weynich eer.
Tis immers uwen Vorst, u Keyser, en u Heer.
V wettelicken Prins, die ghy moet eer bewijzen
en goe ghehoorsaemheyt, of een'ghe twisten rijzen
door haet of misverstant, soo zijt ghy niet ontlast
van u ghedanen eet, want die gaet immer vast.

Dah.

Tis waer Janitzer, maer een hoofd moet oock bedencken,
Op dat hy wel regeert, om niet sijn staet te krencken.
'Drie saken, als voor eerst, dat Menschen hy regeert.
Dat hy oock soo regeert ghelijck de Wet begeert.
Ten derden, dat hy niet altijs en sal regeren.'
Soo doende sou hy 'tboos en quaet-doen van hem weren.
Maer Osman gheen van al, int minste heeft ghedaen.

Boust.

Ianitzer, 'sKeysers Ampt moet hier in meest bestaen,
Dat hy een yder mensch sachtsinnichlick moet horen.
Tweedracht en twisten stilt, en haet en nijt doet smoren.
Gheen Mensch verongelijckt met woorden of met daet.
De Deuchde wel beloont, en straffe doet vant Quaet.

Hy dan een Vader van het Vaderlant mach heten.
Maer ghy Janitzer moet dit daer beneffens weten,
Wat saken dat het zijn die d'Vorsten maken boos,
Die d'alderbeste doch behoorden t'sijn altoos.
'd'Alsulcke seven zijn. Te dapper ongebonden.
Haer goed'ren ouervloet. Haer Vrinden boos bevonden.
Trawanten schelms van aert. Haer Kamerlinghs besmet
met groote giericheyt. Het seste hier op let,

Eir

Haer Hovelinghen sot, of boos in woort en wercken,
Maer 'tmeeste dat sy niet gaen op 'sLants saken mercken.
Zijn daer onwetend af, 'theeft Osman oock verleyt.'
Dies Diocletiaen den Keyser treflick seyt,
'Dat gheen dinck zwaerder is, dan wel een Lant te stieren.'
Somwijlen vier of vijff, heel boos vol qua manieren
slaen raet, hoe datmen best bedriecht den Keyser vroom:
Sy segghen watmen doen en laten moet, gheen schroom
voor yemant hebben zy. Den Keyser hoort haer spreken,
Van als en is hem selfs de waerheyt niet ghebleken.
Hy leeft na haren raet, dies hy tot Rechters maect
die niet bequaem en zijn, maer weerdich zijn ghewraeckt:
En uyt Regeering set, die hy behoort te houwen,
Het welck in tijt en wijl hem dapper gaet berouwen.
So ist met Osman ooc.

Dah.

Voort segt den booswicht aen,
Dat hy nu dese reys ons hant niet sal ontgaen.
En packt u flocx van hier, of 'ksal u moris leeren.

'Volck maect gerucht. Ianitzer leyt de handen t'samen.

Ianit.

Kbid stilt u, ghy sout ons hier lichtlick ouer-heeren.
Hoort noch een woort, drie, vier, den Keyser sent ons hier:
Dat ghy 'tgunt ghy begeert, sout seggen met manier.
Hy sal goet-willich zijn om u te laten volghen
al wat g'op hem versoect, 'kbid weest dus niet verbolghen,
Elck tsestich gouw' Zecquijns ghy tot vereering crijcht,
Indien ghy wel te vreen, van dees oproering swijcht.
Twee hondert gulden ist, u solt hy sal verhoogen
twee Asp'ren ellick 'sdaechs, sout ghy meer wenschen moghen
Dies bid ic weest gestilt.

Boust.

Hoe spreect gy meerder? segt:
Wat meent ghy dat met gelt ter neder wort ghelegt
ons rechte gramschap. Neen, ick zweyr ghy sult nu voelen
Waer mede dat ons toorn alleenlick is te koelen.

Zy slaen Ianitzer doot.

Boust.

Voort, stormen wy terstont, en krijgen den Soudaen.

Dahout.

Ick bid Boustangi laet ons eerstlick ons beraen
met Heer Silactar.

Boust.

Wel, wy sullen dan vertoeven
En na een halve uyr, aent Hof ons trachten proeven.

altsamen binnen.

Celia met een Boeck, Keers, Bel, ende wit Roeyken.

Silactar mits u hert is harder als de steenen,
En dat het niet vermurwt doort water van mijn weenen
Daer nochtans 'swaters drop, den harden steen versacht
Dat oock u herte niet beweecht door myne clacht.
Soo soeck ick eenen wech vergramt vol Jalousijen:
Om dy te temmen noch met spooock en tooverijen.
Een Keers van Robbe-vet, een Schrift van Mollen-bloet,
Daer yder Tooveres haer consten sta'ich me doet.
Mijn hayr besprengt met 'tvocht van Stygis zwarte stromen
Een Bel van droef gheclanck die gheesten op doet comen

Eiv

stracx uyt de donck're hel, die heb ick alles hier.
Nu kniel ick in het Oost, na Tooverijs manier,
En clincke driemael stijf, en morrel in my selven,
Daer me ickt alles weck, diep in des hels ghewelven.

Zy knielt int Oosten, ende schelt driemael.

Mamone Zuriel, Lybico Draguimel,
Kbezweyr u, sent terstont Nicon, of Phasarel.
Voort, voort, ick seg comt voort.

Van binnen hoortmen mommelingh. Daer verschijnt eenen in Duyvels ghedaente.

Phafa.

Beeft, wijckt, en scheurt, 'tmoet bersten
al wat op d'eyrde is, als Phafarel maer knersten:
Soo ick mijn macht ghebruyck, soo ruck ickt al van een,
Kversmijt een heele Stadt al waert maer eenen steen.

Celi.

Stil Phafarel, stil, stil, ghy zijt alhier verschenen
tot mynen dienst, daerom soo gaet nu dad'lick henen:
En doet my een vertoon, dat Flora inder daet,
Haer van een Man soot schijnt oneerlick cussen laet.
Bestelt my dat terstont.

Phafa.

Tsal Celia gheschieden.

Phaf. binnen.

Celi.

Nu sal Silactar niet mijn' toover-const ontvlieden.
Kbeguychel hem 'tghesicht, dat hy voorwaer ghelooft,
Dat Floras eere, van een ander wert gerooft.

Cel. binnen.

Silactar uyt.

Mijn Flora die boeleert; hoe can ick dat ghelooven
Sou sy mijn waerde Lief my mijn gheluck ontrooven?
Mijn Flora is ontrou; ha Celia ghy liecht,
En door u Jalousy my valschelick bedriecht.
Mijn Flora mijn verlaet; eer dat dat waer can wesen,
Veel eer sal aende Locht dees Eyrde zijn gheresen
het welck onmog'lick is. Onmog'lick dat mijn Vrou
een ander Boel verkiest: vervalscht en breeckt haer trou.
Onmog'lick dat sy sou een ander Lief beminnen.
Onmog'lick dat van my sy trecken sou haer zinnen
Maer hoe Silactar ach! niet lichter men oock vint
dan Vrouwen sinlickheyt, s'is lichter als de wint.
Veel lichter dan een pluym. Want al haer smeecken vleyen,

Haer Lieff-lock-woorden soet, die 'tMannen hert verleyen.
Haer suchten tranen, haer beloften, eeden zwaer
onbreeck'lick inden schijn, vervlieghe allegaer
g'lijck roock en lichten damp: als door haer geyle oghen
Een ander Lieffd is in haer wanckel hert ghetoghen.
Maer Flora is te trou, 'kghelooff het gantslick niet,
Ten sy dit mijn ghesicht het claerlick seluer siet.

Celia uyt.

Wie daer? 'tis Celia.

Cel.

Mijn Heer nu sult g'aenschouwen,
Hoe dat u Flora Lieff is 'tpuyck van d'eerbaer Vrouwen
Kmeen vande Hoeren, Heer: maer 'kbid u zedich dracht,
Op dat u toornicheyt ghy namaels niet beclaecht.

Eijr

Blijft staen verroert u niet, wilt niet een woortgen spreken,
Ghy sult u gramschap Heer, hier namaels noch wel wreken.
Kwil dat ghy't mijn belooft, eer ickt u late sien.

Silact.

Al 'tghene ghy begheert sal naer u wil gheschien.

*Zy trect de Gardijn open, Flora leyt met een Mans-persoon.
Silactar en Celia blyven stom staen, Sy doet de Gardijnen toe.*

Celi.

Wat segt ghy nu mijn Heer?

Sil.

Ha Celia 'tis waerheyt
Wel Flora, Flora ha, wel Flora, ach! wat zwaerheyt
is dit voor my te sien. Ach Flora! wat ellent
hangt ons noch ouer 'thoof: daer van ghy d'oorzaeck bent.

*beyde binnen.
Flora uyt.*

G'lijck 'tblosend Morghen-root
verschijnt uyt Thitons schoot,
Verheughend Vee en Menschen,
Die stadich daer na wenschen.
Soo doet Silactar my,
Mijn Morghen-root is hy:
Mijn Sonne, en mijn Leven
Die 'tLeven my moet gheven.
Gheen ding my meer verheucht,
Niet dat mijn hert gheeft vreucht
Dan mijn Silactars woorden,
Wiens terch-lust my becoorden.
Mijn Ooch dat siet op hem,
Mijn Oor hoort na zijn stem,
Mijn Mont tot Lieffdens teken
Sta'ich van zijn Liefd moet spreken.
Mijn Lipkens lust niet blust,
Van hem te zijn ghekust:
Mijn Hayr can niet vervelen
zijn hand'len en zijn strelen.
Mijn suyverlijcke Borst,
Ach! dat naer wensch sy dorst
Hoe sous' haer lusten coelen,
Met zyne Hant te voelen.
Tgunt daer hy voorts om vleyt
Sou hem niet sijn ontseyt:
Indien niet 'tschaem-root teken
Twelck doet een blos uyt-breken:
Op myne bleecke Wangh
My hieldet in bedwangh:
Mijn Knyen Lieffd oock tuyghen,
Met haer eerbiedich buyghen.
Mijn Voeten spoen ter vaert,

Zich na Silactar waert:
Mijn Ziel, mijn Hert, en Sinnen,
Alt'saem Silactar minnen.

Eijv

O wonderlicke Lieffd', bewegingh boven al.
Wie isser die u kracht bequaem verhalen sal?
Wie can verhalen doch u duchten, dencken, hopen?
V suchten vleyen me, u kermen en u nopen?
Tis al in u bedeckt, al wat ghy slechts begeert,
Met yuer zich terstont den Minnaer daer toe keert.
Sta'ich denckt hy om zijn Lieff, in al zijn doen en laten,
In sitten, gaen, of staen, in swyghen, of in praten.
In somma al in al, want alles wat ick doe,
Dat eyghen ick gheheel mijn Lieff Silactar toe.

Als blosich comt Auroor'

Aent Blauwe-rond hervor
En Phebi gulde stralen
ons wecken altemalen.

En ick treed van mijn Coets,
Soo maeckt de Lieffd my broets,
Soo ga ick ouer-legghen
mijn Lieff Silactars seggen.

Als 'tmiddach-mael men doet,
Ick proef den wijn seer soet,
My dunckt ick uyt de schalen
Het vocht zijns mont ga halen.

Als savonts daelt de Son
Noyt Erebus en con
mijn ooghen soo verblinden,
Of ic en con hem vinden.

Heel sichtbaer int ghedacht,
En inden zwarten nacht,
Wanneer ick meen te rusten,
Dan wecken my mijn lusten.

Als ick maer 'tkussen voel
My dunckt den brant ick coel
Ick meen in mijn ghepeysen,
dat ick seer menich reysen
met mijn Silactar boert:
Tghedacht my laes! vervoert.

Silactar uyt

Wat hoor ick daer geen Mensch? 'tis mijn Silactar Heere,
Ja Heere van mijn hert, en Heere van mijn eere.
Hoe dus bedroeft?

Sil.

Ha Goon!

Flo.

Mijn Heer wel hoe nu?

Silact.

Wat vraecht ghy?

Flo.

Kvraech hoe dus?

Silact.

Door u.

Flo.

Door my?

Silact.

Door u.

Flo.

Mijn Heer door my? helaes! wat heb ick dan bedreven?
Kheb u gheen oorsaeck Heer, mijn leven doch ghegheven.

Silact.

Geen oorsaec?

Flo.

Neen mijn Heer.

Sil.

Geen oorsaec valsche vrou?

Flo.

Hoe valsche Vrou? mijn Heer ghy doet te cort mijn trou.

Silact.

V trou?

Flo.

Mijn eere me.

Silact.

V eer is langh vervlogen.

Flo.

Mijn eer die heb ick noch;

Silact.

Swijcht. Flora 'tis gelogen.

Eiijr

Flora

Ach my! wats dat gheseyt? O dootsteeck aen mijn hert
Wat doen dees woorden my bedroefftheyt pijn en smert.
Dat sulcx een ander sey, 'twaer qualick om verdragen
Maer ghy mijn Heer en Lieff, dat doet my meerder claghen.
Wie heeft u opgeruyt?

Sil.

Wie? niemant dan u doen.

Flora

Mijn doen is eerlick Heer, al hebt ghy quaet vermoen.

Silact.

Ia eerlick als een Hoer.

Flo.

Ick by een Hoer geleken?
Kbid met gheboghen knyen wie soo van my gaet spreken.
Kseg datt't een Eer-dieff is, en soo ickt niet betoon,
Wilt met u eyghen hant mijn Heer my dad'lick doen.

Silact.

Swijcht Flora, wilt soo hooch van u schijn-eer niet romen.
Ick weet wel beter.

Flo.

Heer, 'kseg daer sal niemant comen
die sulcx my ouer-tuycht, of yemant u bedriecht.

Silact.

Bedriecht?

Flo.

Bedriecht.

Sil.

Bedriecht? het eygen sien *niet* liecht

Flora

Het eygen sien?

Silact.

Het sien, ick seg met dees mijn ogen
heb ick het selfs ghesien, en ben ick noch bedroghen?

Flora

Wat saecht ghy Heer, ic bid dat gy't my segt.

Silact.

Ic sach
dat Flora mackelick by eenen Pagie lach.
Seer liefflick dicht by een, en wat sy vorder deden
dat hebt gy wel geproeft.

Flo.

Maer Heer aenhoort mijn reden.

Silact.

Swijcht Flora, swijcht van my, na dese tijt niet meer.
Kvervloeck u Liefde nu, blijft eerlic by u Eer.

Sil. binnen.

Flora

Ay vals verraders hert, die my dit hebt besteken.
Bedriechelicke schelm die dus u leet gaet wreken
op my een arme maecht, die duysent dooden lijdt,
Meyneedighe rabout, 'ken weet niet wie ghy zijt,
Off Goddeloose vrou, die my mijn eer gaet schenden,
De goedertieren Goon op u noch sullen senden
de straf van dese daet. Silactar wat ghelooft
ghy van u trouste Lieff? zijt ghy van re'en berooft?
Zijt ghy betoovert laes! en sinneloos daer neven?
Wat Tooveres heeft u dees dulheyt inghedreven?
V Flora die u Lieff, meer dan haer Ziele mint,
Die sonder u ghesicht gheen rust noch vreuchde vint:
Sou die boeleren? fy, waer me? met eenen Pagie,
Oneerelicke Tucht een treffijcke Boelagie.
Ick die mijn eyghen hert niet meer bemin als hem
hoor dat ick noch boeleer, ha! droeffelijcke stem.
Nu wel 'kmoet by my selfs herhalen dit vermanen,
Verwijnen in mijn rou, versmelten in mijn tranen.

binnen.

Van binnen is groot geraes. Boustangj, Dahout. en Capi hebbende Sultan Osman ghevanghen.

Boust.

Bewaert den Osman wel. Vrint Dahout 'kbid gaet heen
en vraecht Mustapha wat het best waer dat wy deen
met desen zijnen Neeff, wy sullen u verwachten,

Dahout

Ick ga, en sal in haest nae 'twedercomen trachten.

Dahout aen d'eene zyde sy-lieden aen d'nder zyde binnen.

Eijv

Mustapha alleen in zijn Kamer wandelende.

Veranderlicke tijt, hoe gatet met den Mensch;
D'een reys bedroeft ter doot, en d'ander reys na wensch.
Hoe sollebolt 'tgheluck, hoe wanckel zijn de staten;
Somwijls opt hoochste top, en dan weer heel verlaten.
Die d'een tijt Coninck is, is d'ander tijt een slaeff,
D'een bralt met glorijs roem, en d'ander daelt ten graeff.
Ick hebt van beyts besocht. Den Throon heb ic betreden
van 'tgroote Turcxen Rijck, sesthallef-jaer gheleden.
Vijff Jaren slijt ick weer in vanghenis en quel,
In droeve duysternis, ghelijck de nare Hel.
Mustapha siet nu aen, siet aen des werelts kuyren,
Verheft u niet te seer, 'tsal mog'lick niet lang duyren.
Noch gist'ren sat ick vast, nu ben ick los en vry,
Ick beefde voor de minst, nu vreest de meeste my.
Noch gist'ren ging ick droeff in donck're hollen dwalen
Nu heb ick mijn logijs in schoon vergulde salen.
Noch gist'ren vreesden ick all' uren duysent doon,
Nu heb ick weer 'tbevel, en draech de Keyzers Croon.
Noch gist'ren seg ick, most ick bidden om mijn leven,
Nu moet den grootsten Prins der werelt voor my beven.
Maer hoe, ist droom, of waer? ist goochel-spel of niet?
Ken weet niet of ickt droom, of dat het my gheschiet.
Mijn sinnen blijven los, 'ksy sta'ick vol schroom en vreesen,
Ken weet nau waer ick zy, 'ken weet nau watt't mach wesen.
Altijt ick dwalen sie de Geesten om mijn lijff,
Wat staet daer aende want, voor vrent uytheemsch geschrijff?

Hy leest.

Minos en Rhadamant, Asmodell' en Dymarche,
Acteius, Ormenis, volvoert voor my n farche,
Ghy Melobrancho die de droeve zielen brant,
Ghy wreede furien, Bellon' en Rubicant.
Ghy Dira helsch ghespuys, doet noch Mustapha smaken
't afgrijsselicke quaet daer in hy sal gheraken,
Ay my dits toovery, siet daer in desen hoeck,
Staen oock Characteren uyt eenich toover-boeck.
Daer hoor ick vrent gesnor, wat sweeft daer voor mijn ogen?
Wast yemant? of heeft my mijn fantasy bedrogen?

Dahout uyt

Al weer een vrent ghedrocht, ach my! hoe beeft mijn hert.

Dah.

Heer Keyser weest gegroet.

Must.

Blijf van my sta van vert,
Ick seg ghy van my staet.

Dah.

Heer Keyser wilt bedaren,

Kben Dahout Bassa Heer, en coom u openbaren,
Dat Sultan Osman is ghevanghen rechtevoort,
Men wacht niet anders dan alleenlick op u woort.
Wat u beliefte sy, of ghy wilt Heer ghehenghen.
Dat hy u Majesteyt men hem terstont sal brenghen,
Te kussen u die hant, of watmen hem sal doen.

Eiijr

Must.

Mijn Neeff ghevanghen ach! gaet henen wilt u spoen
en brengt hem waer ghy wilt: Ken can hem sien noch spreken,
Van droefheyt en van ancxt dunct my het hert te breken.

Dah.

Kbid Heer weest wel gemoet.

Must.

Mijn neef gevangen ach!
Vant briesschende ghewoel ick hem niet vrijen mach.
Al ist soo dat hy my ghevangen heeft doen setten.
Nochtans soo sou ick geyrn zijn droeve doot beletten.
Waer is mijn wetenschap nu my wort afghevraecht
off ick hem spreken wil? Och 'twort van my beclaecht.
Soo hy in mijn bescherm en schutting waer ghenomen,
Soo sou hy voor gewis den wreedden doot ontcomen.
Bedroefde Turcxen Rijck, dat d'een zijn ongheval,
Den and'ren wederom aent heerschen stellen sal.
Nochtans ist best voor ons, datm' hem doet daed'lick sterven,
Of anders soudent wy geen rust noch vreed' verwerven.
Wel aen gaet heen terstont, ick gheeff u macht en last,
Als datmen Osman sal verworghen met een bast.
Volbrengt 'tgeen ick beveel, en laet het dad'lick schieden
Ick segt noch andermael, laet u niet meer ghebeden.

Dah.

Met u verlot, ic ga.

Dah. binnen.

Must.

Mustapha wel hoe nu?
Wat ist dat ghy beveelt? Wat last comt daer van u?
Dat Ottoman u Neeff men met een koord' sal worghen
En gheeft ghy hem gheen tijt voor zijn ghebet tot morghen?
Wat tyranny is dat? een booswicht, moorder, dieff
Men waerschout van te voor. Is u soo seer niet lieff
het heyl van Osmans Ziel? En zijt ghy niet gheneghen,
En can u Osmans clacht tot gheen ghenaed bewegen.
Soudaen my dunct ghy raest. Denct dat u eer en staet
in groot perijckel is, soo ghy hem 'tlevens laet.
Tis beter dat ghy hem u weer-party doet sterven,
Dan dat ghy sout u selffs, en 'theele lant bederven.

binnen.

*Boustangj, Capi en dandre, ooc drie als beuls toegemaect hebbende Osman tussen haer, deen
draghet doorsneden hoofd vande Vezier op een spies, dander een arm. Osman met een wit
Harnas aen, sonder Turbant, met een wit Mutsken op.*

Osm.

Ach Hemel! cont ghy sien het leet dat Osman schiet;
Ha blau lazuyrich velt, waerom en weent ghy niet?

Ach aller Goden Godt! en sal u niet erbermen
d'ellendich Ottomans versuchten, schreyen kermen?

Boust.

Ho, ho, ghy schelm swijcht stil, datm' u niet meer en hoort,
Ghy hebbet wel verdient, siet hier, dat met dees koort
men dad'lick u verworcht, ghelijck een dieff der dieven
die onse schatten steelt, siet hier 'tsal u ghelieven
dat ghy het hoofd terstont in dese koorde steeckt,
Men rucket dan soo toe, dat ghy niet meer en spreect.
Siet hier dit is u kraech die meester Beul sal binden,
Dat d'Adem door u keel gheen tocht-wech meer sal vinden.

Eiiijv

Osman trect de langen doec af, die hy aen zynen riem had hangen, slaet die om zynen hals, steect d'eynden de Soldaten toe, die rontom hem loopen, ende roept al schreyende.

Hou, hou, mijn vrinden hou, hou, hou, mijn broeders hou
Off my noch yemant nu de vrintschap toonen wou
dat hy my stranguleert, hout vast 'twort u ghebeden,
En isser niemant niet die luystert na mijn reden?
Hout vast vat desen doeck, ontsiet my niet met al
Kbid yemant my verworcht, ick sterven moet, en sal.
Kwil liever sterven vande hant der braeff Soldaten,
Dan my oneerlick van een Beul te worghen laten.
Vat aen, my worcht, treckt toe.

Capi.

Ha Prins gheen wanhoop stelt,
Osm' u ghevanghen leyt, en schrickelick nu quelt,
'tKan wesen dat Fortuyn u sal meer joust betoonen
en meerder uwen druck met dobbel vreuchde croonen
als ghy noch selver waent, her-vat u hooghen moet,
Toont dat ghy zijt een spruyt vant Ottomansse bloet.
Hebt ghy in uwen tijt de werelt heel doen beven,
Laet u die vromicheyt int eynt nu niet begeven.

Dahout Bassa uyt.

Helaes grootmoedich Prins! ick met leetwesen coom
door last des Keysers, den Mustapha uwen Oom.
Daer nu in uwe plaets de Croon is aen verbonden.
Die seg ick, heeft my nu tot u Persoon ghesonden,
Om u te dienen aen, de droeve uyr der doot.
Weest daerom cloeck ghemoet in desen laetsten noot.
Alsoo't besloten is, dat ghy, wilt niet bedroeven,
Van lijff ter doot gebracht sult werden, sonder toeven.

Osman roept over-luyt.

Ay my! sal'ck sterven dan? Wel moet ick sterven? Ach!
Soo laet ick sterven dan. Ken weet niet wat ick mach
bedreven hebben; laes! dat ick verdien te sterven;
Wel, sal voor ander Volck dit lyden ick verwerven?
D'onschuldich mensch lijdt die voor schuldighers doots pijn?
Al 'tgunt bedreven is wijt ghy't alleenlick mijn?
Kheb niet ghedaen int minst, met woorden of met daden
Dan Koja, groot Vezier, en and're meer my raden.
Ist die haer schult gheweest? ghy hebt haer omgebracht;
Zijt ghy noch niet te vre'en? Ick was niet wel bedocht
Als ick u vast beloof, voorts van mijn reys te swijghen,
Is dat noch niet ghenoch om mijn pardon te krijgen?
Segt waerom wilt ghy my dan noch doen sterven man?

Dah.

Hoort ghy moet sterven Prins.

Osm.

Ay! laet ick sterven dan.

Nadien ick sterven moet, laet my met droeve woorden
eerst storten mijn ghebet, en doet my dan vermoorden.

Fir

Hy valt op zijn knyen.

Gebedt na het ghevoelen der Turcken.

Ghy aller Goden Godt, groot Mahometis Heer,
Geeft my ind' uyr mijns doots, dat ick tot uwer eer
en myner Zielen heyl, mijn sonden mach bekennen,
Daer ick my had behoort van Joncx aen, aff te wennen.
Sy zijn my hert'lick leet, ick bid ghedenct die niet,
Sy zijn meest in mijn Jeuchts onwetenheyt gheschiet.
Laet voor dees schand'gen doot my weer dijn vreucht beerven
Met dat betrouwen sal ick nu stantvastich sterven.
Kverwacht int Paradijs mijns lijffs wellusticheyt,
G'lijck Mahometh Propheet, ons vast heeft toegheseyt.
Die ons dees plaetse heeft volcomelick beschreven,
Die ghy groot Mahons Heer, ons wilt tot rust-plaets geven.
Daer vlietend' beecxkens zijn van Mellick, Honich, Wijn,
Aldaer der vromer Ziel sal eeuwich vrolick zijn.
En eten goede vrucht, en drincken soete drancken,
Ghecleet met Sanunet, Zy, en hooren soete clancken
En bruycken tot zijn lust Joffrouwen seer verweent,
Gheciert met schoon ghewaet, met blinckent eel ghesteent.
Daer dienen aenden Disch veel hubsche Jonghe Knechten,
Veel schoone Vrouwen oock, gheciert met gulde vlechten.
Heer gheeft my dese plaets, laet my voor dese pijn,
In uwen schoonen Throon, steeds met u vrolick zijn.

Hy staet op, ende roept.

Wel Isser niemant niet, die om mijn doot te wreken
my nu een Poengiaert geeft? Die ick dees Beuls mach steken
en dreyen in haer borst. Ach; yeder my verlaet,
Laes Osman! nu zijt ghy in d'alderdroefsten staet.
Hoe sterven? sterven? Ja, hoe sterven? my vermoorden?
Een Sultan moorden? ha! ha Goddeloose woorden.
Hooft ghy moet sterven Prins. Hoe sterven, segt waerom?
Waerom? om mijn vertreck, ha schelmen draecht vry rom!
van dese cloecke daet. Door wien moet ick dit lyden?
Door myne onderdaens? Hoe sullen nu verblyden
mijn weerpartyen groot, den Pool en Persiaen,
Cosinus den Florentijn, den grooten Mantuaan.
En Ferdinand de tweed' den Keyser van Almaengien,
Victor Dominicus-Philippus van Hispaengien.
Den Paus Gregorius, en and're Vorsten meer
Die my met schrick ontsien, als haren over-Heer.
Wat Man heb ick gheweest? dat connen wel betuyghen
veel hondert duysenden, die voor my mosten buyghen.
Kwas gist'ren yeders schrick, nu ben ick yeders spot,
Die op zijn staet betrouwt dat is een dobb'len sot.
Ha Keyzers Coninghen! en Princen hooch van weyden
wiens wil de werelt dwingt, en hebt 'tghebiet op eyrden,
Hier, spieghelt u aen my, en leert uyt mynen noot,

Dat niemant hier en is gheluckich voor zijn doot.
Ghelijck als Solon seyt, al leeft ghy hondert jaren
in eer en grooten roem, 'tkan schielick henen varen,
Soo dat ghy eyntlick noch raect inder Beulen hant,
Alsoot nu blijct aen my, den grootsten Prins vant lant.
Ay sterven? neen, ick moet, 'ken sal, 'ksal nochtans moeten,
Wel waerom smijt ick niet dees Beulen voor mijn voeten.

Dah.

Bereyt u totter doot, al langh ghenoch, tast aen,
Voldoet des Keysers last, worcht hem van stonden aen.

Zy tasten hem met haer Vijff off Sessen aen, hy slaeter Twee oft Drie onder de Voet, met zijn Vuysten. Zy werpen hem een Zyden Snoer om den Hals, en worghen hem. Een ander slaet hem met een steel van Byl op zijn schouderen, dat hem 'tBloet ten Neus ende Mont uyt-loopt.

Dah.

Boustangj langt een Mes, 'ksal hem zijn Oor aff-snyden,
Brenghen Mustapha dat, die sal hem dan verblyden.

binnen.

Het Vierde Deel.

Mustapha wederom alleen in zijn Kamer.

WAt last is oock den schrick, de vrees en ancxt int hert,
Daer staich ic meer en meer, noch me bevangen wert
Want door langduyricheyt van myne droeve banden
daerin mijn leven stont, altyts in Osmans handen,
Ben ick melancolijck gheworden, dat by wijl,
Mijn herss'nen zijn beroert, en schielick inder ijl.
My swieren voor 'tghesicht, seer veel en vremde spoken,
Stilswijghend' maeckt het my, mijn rust wort soo ghebroken
dat sta'ich ick wand'len moet, soo schrickend' zy'ck daer by
Dat somtijts heel vervremt ick van my selven zy.
Kheb daerenboven noch in veel verscheyden hoecken
van myne Camer, daer ick meen mijn rust te soecken,
Vremt tooverijs gheschrijff ghevonden, daer ghestelt
van Osmans Moeder, soo my meermael is vertelt.
Hoor daer, al weer ghemor, daer sie ick weer wat sweven
Sta vast, wel hoe? waer is die Joffrou daer ghebleven?
Wat hoor ick stenen? Ach! wat mach dit alles zijn?
Wijckt van my drochgen rey, waerom vervolcht ghy mijn?
Mijn hayren rysen steyl, 'tsweet gaet my clam uytbreken,
Mijn herte beeft van ancxt, mijn tong en can nau spreken
Wijct van my bleecke vrees, vliet van my vremt ghespuys,
Vliet van my wreet ghesicht, vliet van my vremt ghedruys.
Mijn Croon mijn Keyserrijck, wou liever ick verliesen
Waer ick hier van ontlast, dan desen staet te kiesien.
Wat hoor ick voor ghekerm?

Fijr

Van binnen wort'claechlick gheseyt.

Osm.

Mustapha Oom ghehaet.
Mustapha Oom genaet.

Must.

Is dat niet Osman? Jaet.
Voorwaer 'twas Osmans stem; het waren Osmans woorden,
Twas Osman die ghehaet ick claechlick bidden hoorden.
Twas Osman die zijn Oom erbermelick versocht
tot gracy en ghehaet, 'twas Osman die ghebrocht
is in soo sob'ren staet, als een van d'alderminste,
Laes! door des eenens val becomt den and'ren winste.
Maer hoe can ick soo verr' nu hooren Osmans tael?
Vant seven-toornich huys hier in mijn Keyzers sael.
Ach 'tis zijn bleecken Gheest! of 'tis natuyrlick roeren,
Om in mijn wreedich hert, beweghentheyte voeren.
Wel Osman lieve Neeff, soo ghy int leven zijt,
Soo raect ghy't nimmermeer door mynen toedoen quijt.
Ick wil in alder haest mijn knechten gaen belasten.
Dat niemant Osman sal int minst aent Lichaem tasten,
Ick schenck hem 'tleven nu, en sal met grooter eer
hem hand'len, g'lijckmen hoort te doen soo grooten Heer.
Wat Volck is dit?

Dahout en Boustangj.

Dah.

Mijn Heer, het gunt ghy hadt gheboden,
Dat wy met eene koord den Osman soudendooden
is dad'lick nu gheschiet, hy heeft ontfanen zijn straff.
Wy deden na den last die ons den Keyser gaff.
Soo moeten varen al zijns Majesteyts rebellen,
Die soecken dit u Lant in onrust noch te stellen.
Tot kennis dat het is warachtelick gheschiet
En dat zijn Majesteyt een seker teecken siet,
Soo brenghen wy het Oor, van Osmans hoofd ghesneden
ten deele noch bebloet, mits wy't eerst dad'lick deden.
Lang leef zijn Majesteyt.

Must.

Hoe, Sultan Osmans Oor?
Ha droeve tyding! die ic van mijn Neve hoor.
hoe hielt hy hem doch al?

Boust.

Mijn Heer, geheel grootmoedich
Zijn ooghen flickerden ghelijck een Leeu verwoedich
wiens Jong hem wort onthaelt met cracht en met ghewelt
Soo heeft hem Osman oock int laest noch aengesteld.
Hy claechede deyrlick eerst, dat hy soo moste sterven,
En dat voor sulcken Prins gheen gracy was t'verwerven.

Hy doet zijn droef ghebedt, en doe seer wreet begon
te sien, ghelijckmen leest van Marischal Biron
den Franssen Blicxem cloeck, en sprack met straffe woorden
wie gheeftm' een Poengiaert nu, om dese Beuls te moorden
De furieuse jeucht, en 'tConinclike bloet,
In syne ad'ren brocht een gramschaps hitt en gloet.
Hy con zich selfs de doot int minste niet inbeelden,
Daer door hy met de Beuls soo ongenadich speelden,

Fijv

Dat hyer twee off drie met vuysten neder sloech.
Tot dat een Zyden Koord het Leven van hem joech.
Daer mede zy met cracht int eynd hem noch verworchden.

Must.

Verworchden? ach! dat was 'tgunt daer ic staich voor sorchden
Mijn meyningh was nu vast dat ick hem sparen sou,
En tot dien selven eynd ick dad'lick senden wou
om u te segghen aen dat ghy hem sout bewaren
tot dat ick naerder sou mijn meyningh openbaren.
Laet 'tis nu al te laet! Prins Osman ghy zijt heen,
V Ziel in rust besit den Beemt der Elizeen.
Voor uwen droeven staet besit ghy 'sHemels glory,
En laet my heel bedroeft int mits van mijn victory.
Och 'tis een zwaer ellent; dat d'een zijn vreucht bestaet,
Hier in ons Turcxen Rijck, als d'ander 'tond'ren gaet.
Nu sal de Prophecy in stael gheheughen blyven.
Die eenen Spaengiaert ging voor hondert jaren schryven,
Dat doe naer hondert Haer het Ottomansse Huys,
Met onderling ghewelt zich selfs sou doen groot cruys.
De gulde salen van dees Bloet-honts en tyrannen
besoedelt sullen sijn met 'tbloet van hare mannen.
Den Toom des Rijcx ontruct, die comt in veler hant,
Den schrick des gantschen werlts vermorsselt aende want.
En ist niet waer? niet waer? Ja, 'tis nu wel ghebleken
aen Keyser Ottoman, die als ick recht sal spreken
een schrick der Princen was, soo jong noyt zijns ghelijck,
Om uyt te voeren 'tRecht vant Ottomansche Rijck.
Die leyt, ja leyt nu in zijn bloet versmoort.

Dah.

Mijn Heere
'kbid stelt u doch gherust, ick bid ontfangt nu d'Eere
die u is toebereyt, com Prins ontfangt de Croon
van stonden aen, besit den Ottomanschen Throon.

Must.

Is alles dan gereet?

Boust.

laet Heer, de Princen wachten
alt samen inde sael, sy naer u comste trachten.
Elck even yv'rich is, om uwe Majesteyt
in Keysers staet te sien met groot eerweerdicheyt.
Dus alst mijn Heer belijft soo laet ons derwaerts wand'len

Must.

Wy sullen dan daer na, meer van ons saken hand'len.

binnen.

Silactar alleen uyt.

Wat is de Lieffd een gril,
Daer meed' wy hert en wil
aen wulpsen Vrouwen binden.
Wiens lichtheyt is seer groot

Soo dat ter nauwer noot,
Gheen lighter goet wy vinden.
 Begheeft u tot de Min,
Hangt daer aen Ziel en Zin,
Laet u de Minne kuyren
ws Joffrous heel vervuyren.

Fijjr

Doet al wat haer behaecht,
Haer beelt inwendich draecht
Verteert doort brandich voncken,
Zijt heel in Liefdd versoncken.

En crijcht dan weer 'tplaysier
vant vriendelijcke dier,
Laets' u met eedt beloven,
Dat ghy zijt haren lust,
Daer sta'ich haer Ziele rust,
Datt't niemant sal ontroven.

Ghy meent dan 'tis gewis.
Maer dat soo seker is,
G'lijck off ghy in het dromen,
Veel Rijckdom had becomen:
Die wert u quijt ghemaect,
Soo haest ghy weer ontwaect.
Soo is op Liefdd van Vrouwen,
Int minst oock niet t'betrouwen.

Ha wispeltuyrich dier, licht Vrouwelick gheslacht,
Ken weet niet waerom dat ghy wert soo hooch gheacht,
Alsm' u door groote moeyt al heeft na wensch gecregen,
Voor een uyr vriend'lickheyt verwachtmen daerentegen
veel daghen u ghekijff, u trotz en hooverdy,
V eyghensinnicheyt, u over-heers voochdy,
En duysent and're quaen, doch 'tschijnt wy zijn ghedronghen
om u te lieven sta'ich daer zijn wy toe ghedwonghen
door lust en door natuyr, dies ick te meerder rou,
ghevoel, mits Flora my gheweest is dus ontrou.
Maer wat ick daer bedenck, de Vrouwen die zijn listich,
Cont Celia niet doen om ons te maken twistich
door een'ghe spokery? g'lijckt hier te lant veel schiet,
Dat yemant wel een spoock in plaets van waerheyt siet.
Kweet Celia die gaet een Christen Priester spreken,
Ghemeynlick op dees tijt, om bichten haer ghebreken
die my seer wel ghelijckt, ick sal nu dad'lick gaen
en crijghen sulck ghewaet, soo can ick dan verstaen
uyt haren eyghen mont, oft waer is of gheloghen,
Soo wiert dan Celia, gelijk zy deed bedroghen.

binnen.

Celia uyt.

Mijn const heeft wel gheluckt, Silactar vast gelooft,
Dat van een Pagie wort zijn Floras eer gherooft.
Nu hoop ick metter tijt zijn Liefde wel te winnen
Dat hy my sal in plaets van Flora gaen beminnen.
Ick hoop mijn saeck gaet vast, 'kverwacht daertoe den tijt,
Dat met Silactar ick sal werden seer verblijt.
Kmach nu eens henen gaen by Pater Diocezen
Die my seer dickwils sticht met bidden ende lesen,
En oock met biechte hoort, ick zy daer nu ontrent.

Fijv

Silactar met een Cap aen, ende Baert voor:

Celi.

Daer comt hy, Pater Heer.

Silact.

Wie daer?

Cel.

Mijn Heer ick bent.

Silact.

Wel dochter, waer wilt ghy alleen dus neerstich henen?

Celi.

Heer Pater, in tien daech heb ick u niet verschenen.
Tis al te lang ghetoeft, het wereltsche ghewoel,
Maect dat ick groote strijt, in mijn ghewisse voel.

Silact.

Ia dochter, die het quaet des werelts can bemercken,
Wat datter al gheschiet, hoe vele boose wercken
Door haet, nijt, giericheyt, hooveerdicheyt en meer
van dierghelijcke aert, moet zich bedroeven seer.

Celi.

Ia Pater dat is waer, God danck 'kheb gheen ghedachten,
Door nijt of giericheyt na anders goet te trachten
'kbehelp my met het mijn, ick doe een ander niet
dan'ck wilde dat my weer van ander lien gheschiet.

Silact.

Dats wel mijn Kint, so hoort een Christen mensch te leven,
Maer dochter, ghy cont oock u eyghenselfs wel gheven
te veel lofs in dit deel, nadien het boos en quaet,
Al soetgens inden mensch eerst int begin ontstaet.
En wast allencxkens oock, soo dat veel niet en voelen
dees vlam, voor dats' int lest gants niet en is te coelen
Soo cant oock wesen Kint, u selfs doch niet bedriecht.

Celi.

Kdenck wel wat Pater Heer, maer dat terstont vervliecht
Ten grijpt in my gheen plaets.

Silact.

Mijn Kint ghy moet niet zwijghen,
Of andersints en sout ghy gheen vergeving krijghen.
Tis beter dat ghy hier u sonden claer belijt,
En datmen door Gods macht u dan daer van bevrijt
Dan dat ghy swijcht en hout.

Celi.

Mijn Heer 'kweet niet te spreken:
Dan van mijn fouten en mijn dag'licxe ghebreken.

Silact.

Niet anders?

Celi.

Neen.

Silact.

Maer Kint, ghy zijt noch jongh en schoon,
Cont ghy des vlees begeert oock in u hert wel doon?

Celia

Heer, 'kmoey my daer niet me.

Silact.

Kweet beter.

Celi.

Tkan ghebeuren
Dat somtijts my de Liefd het herte gaet versteuren
Maer die'ck Min, Mint my niet, en daerom laet ickt me.

Silact.

Wie ist?

Celi.

Silactar.

Silact.

Ia.

Celia

Mijn Heer, wat ick oyt de
om winnen zijne Liefdd, het was al moeyt verloren.

Silact.

Waerom?

Celi.

Vermits tot Lief hy Flora heeft vercoren.

Silact.

Hebt ghy gheen quaet ghewenst dees Flora door die saeck?

Celia.

Alleen gheen quaet ghewenst, maer ooc getracht na wraec.

Silact.

Nae wraeck ghetracht, dats quaet.

Celia

Na wraeck ghetracht mijn Heere.

Silact.

Maer hoe in wat manier?

Fiijr

Celi.

Tis weynich t'mijnder eere
en daerom seg ickt niet.

Silact.

Daerom ghy't segghen moet.
Off andersints can u de Biechte doen gheen boet.

Celi.

Ten is niet Goddelick.

Silact.

Hoe dan?

Cel.

Tzijn Duyvels saken.

Silact.

Ay! daer door sou u Ziel in groot ghevaer gheraken.
Ist Toovery?

Celi.

Iaet Heer.

Silact.

Hoe hebt ghy't dan bestaen?

Celi.

Ick hebt tot weder-wraeck van groote Lieffde ghedaen.

Silact.

Maer hoe, segt wat?

Celi.

Ick sach Silactar Flora minde
Dies ick van groote Lieffde bynaest gheheel ontsinde,
Kquam by een Tooveres, die leerde my met ijl
der Duyvelen bedwang, dies ick in corter wijl
bezweyning dede, g'lijck of Flora vuyl boeleerde
met eenen Pagie, en Silactar diet begeerde
met oghen selfs te sien, deed ickt aenschouwen doe.

Silact.

Ist mog'lick?

Celi.

Iaet.

Silact.

Gheschiet?

Celi.

Persoonlick.

Silact.

Segt my hoe?

Celi.

De gheesten inden schijn van Flora en haer Minnaer
daer laghen dicht by een.

Silact.

Ick sta off'k buyten zin waer,
Wat sey Silactar doch?

Celi.

Hy was gheheel verbaest
En heeft verwoedelick op Flora seer gheraest.

Silact.

Maer Kint dats groot bedroch.

Celi.

Ia Heer ick most dat brouwen,
Op dat Silactar mocht zijn Floras Liefd berouwen,

Silact.

Kghelooft niet, of ghy moet het vestighen met eet.

Celi.

Kzweer by mijns Zielens heyl.

Silact.

Sweyrt, Hoer, vry tot u leet.

Hy werpet kleet af.

Ha valsche Vrou; Serpent, gy Slang, ghy Spin, ghy Ader,
De gheen die ghy bezwoert, soot schijnt, was uwen Vader.
Heyloose Tooveres, vervloeckte Duyvelin,
Meent ghy my met bedroch te trecken tot u Min?
Wech, dat'ck u niet en sie.

Celi.

Heer laet my doch eens spreken.
Van hier, off 'ksal u stracx den kop aen stucken breken.
Soo wech 'tis meer dan tijt.

Celia binnen.

Ha Flora 'tis my leet
dat'ck t'onrecht was vergramt. Ick zweyr by hooghen Eedt,
Noch sien, noch hooren, sal my meer tot quaet verwecken,
Soo haest ick by u coom, sal ick mijn Trouw voltrecken.

binnen.

Fiiijv

Flora seer bedroeft.

O tranen beecxkens vloet,
Ghy cont niet, doch ghy moet
noch meerder vocht doen leken.
O borst! loost sucht op sucht,
Dat bangheyt daer uyt vlucht,
Of siet mijn hert moet breken.

Ghy armen wringt door een,
Hant treckt dees hayren steen,
Ruckt af dees blonde vlechten:
Ha Flora! leeft ghy noch?
En moet ghy hooren? och!
Van ontucht met de knechten.

Silactar my ghelooft,
Mijn eer is niet ontroof?
Ick heb die noch behouwen:
Ach! dat ghy my verlaet,
En my dus bitter haet,
Kweet 'tsal u noch berouwen.

Mijn Peyrle mynen glans,
Tcieraet mijns Maechden-crans,
Dat wort my valsch ghestolen:
Met leughens sonde doen
Maer Godt behoet den goen,
Het quaet blijft niet verholen.

Hoe droevich ist wanneer een Maecht die nimmer had
oncuysch ghedacht int hert, met oneer wort beclad.
Wat lijst sy herten-leet, wat lijst sy veel ontstellingh,
Hoe knaecht haer 'tdroef gemoet, hoe dicwils heeft sy quelling
Hoe dicwils wort sy bleec, hoe dicwils crijchts een bloos,
En wort van schaemte root, ghelijck een Morghen roos.
hoe dicwils schiet haer 'tbloet lancx al de blauwe ad'ren
Wanneer sy comt en siet de hoofden t'saem vergad'ren
vant kakelende volck, dat haer siet snellick aen,
Als sy somwylen comt, lancx straten zedich gaen.
Een yder seyt het zijn, wat wort daer dan ghesproken?
Hoe fier is sy noch daer haer eer soo leyt ghebroken.
Helaes soo ben ick nu! en mijn Silactar meent
dat ick een Pagie heb de vryicheyt verleent
als Meester van mijn Eer, te rooven myne panden,
Die'ck hoor alleen mijn Man te lev'ren in zijn handen.
O goedertieren Heer! ick bid mijn onschult toont,
En dees bedrieghery, rechtveerdelicken loont.
Moet ick mijn Lieff, mijn Ziel, mijn Eenich-wesen derven,
Kbid laet ick schan'lick dus in dees oneer niet sterven.
Ach my! mijn cracht vergaet: wel, wat comt daer voor een?
Het is Silactar, ach!

Gir

Silactar.

Silact.

Wel Flora dit gheween,
Can dit u helpen yet?

Flora.

Neen Heer 'tkan my niet helpen:
Maer't tranen storten doet dat my niet ouer-stelpen
de bangicheden zwaer, die dreyen om mijn hert:
Door dien ick voor een Hoer helaes! ghescholden wert.

Silact.

Wel denckt ghy daer noch om?

Flora.

Soud ick daer niet om dencken?
De quellingh sal my noch int lest mijn sinnen krencken,
Ksy somtijts soo ontsint, dat ick my niet ontsaech
Dat ick door moordery mijn Ziel ter hellen jaech.
Ksou met een Poengiart my mijn herte selfs doorboren,
Maer ach! ick denck, dan waer mijn arme Ziel verloren.

Silact.

Maer Flora quelt g'u soo? had sulcx dan niet bestaen.

Flora

Ach dood'lick woort!

Silact.

Wel hoe, hebt ghy't dan niet ghedaen?

Flora.

Gedaen mijn Heer, gedaen? had'ck oyt tot sulcx gedachten
Soo wil ick nemmermeer de eeuw'ghe vreucht verwachten.
Veel minder oyt ghedaen, 'kseg niemant heeft ontroof
mijn Eeren-crans mijn Heer, ick bid sulcx vry ghelooft
Datt't yemant had ghevraecht of tot oneere poochden,
Ick nemmer sulcken man in mijn gheselschap doochden.
Wou hy't met cracht bestaen, ghelijck een Tygerin
wiens jong haer wort gherooft, sou ick hem vliegghen in.
En weyren my ter doot. O schant, o groote schaemte!
Mijn hert besluyt van rou door dese groote blaemte.
Ick voor een Hoer gheacht?

Zy wort een weynich flau.

Silact.

Lieff Flora waerde Vrou,
Voor d'eerbaer Vrouwen puyck, ick u Princesse hou.
Ick ken, ick ben misleyt, ick ken, ick ben bedroghen,
Tis Celia die heeft u valslick ouer-loghen;
Tis Celia die heeft uyt haet op onse Min

ghetracht u oneer my, te prenten inden zin.
Tis Celia die heeft mijn ooghen doen aenschouwen
door Toovery, het gunt ick ging warachtich houwen.

Flora.

Ist mog'lick hooghe Godt? is mijn ghebet verhoort?
Silactar liefste Vrint wat blyschap brengt dit woort.
Tis my soo heuch'lick niet, om mynes sellefs wille,
Maer mits ick daer door Heer u droeve quelling stille.
Hoe wert een Dochter oock gheschent en gants onteert;
En eer den leughen is door waerheydt afghekeert
soo vliecht de faem vast heen, door Landen ende Steden,
Maer Heer hoe weet ghy't nu? segt my 'twort u ghebeden
Hoe comt ghy aent bescheyt?

Silact.

Wt haren eygen mont.

Giv

Ick maeckt Flora Lieff, dat ick een middel vont,
Om my in vrent ghewaet heel onbekent te maken,
Off'ck haer Bicht-vader waer, soo quam ick haer ter spraken,
En heb uyt haren mont haer valsheyt selfs verstaen.
Ick weet de waarheyt nu, en zweyr van nu voortaan
u t'achten als mijn Vrou, en sal u dad'lick trouwen,
Nu met belooft en woort, wilt ghy my Flora houwen
voor uwen echten Man?

Flo.

Seer geyrn Silactar Heer,
Kheb langhen tijt verlangt, na dese vreucht in eer.
Hy die de Nieren kent, die weer oock mijn ghedachten,
Hoe dat ick altijd Heer na uwen dienst betrachten.
Ghy waert sta'ich in mijn zin, ghy heersten soo mijn Ziel
Dat ick van niemants Lieffd, als vande uwe hiel.
En nu wy zijn vereent, hoop ick my soo te draghen,
Dat ghy niet gheene reen van my sult connen claghen
Mijn wil Silactar Heer ick inden uwen set
Gheen saeck en sal my doen in uwen dienst belet
Gheluckich zijn die twee, die soo door Lieffd versamen.

Silact.

Tot onser Zielenheyl moet sulcx gheschieden

Zy segghen beyde

Amen.

binnen.

Soltana Thiossem, met een Boeck, Bel, Pot, ende een wit Roeyken.

Tsnelvlieghende gherucht heeft my gebracht ter oren
Dat Osman mijnen Soon, zijn leven heeft verloren,
Verloren door de Beuls, en is ghestranguleert,
Ghestranguleert, helaes! wiens doot my bitter deert.
Maer off my schier verdrenckt den vloet der heete tranen
Off dat ick heel verwoet, my selven wil gaen banen
den wech des wreeden doots, daer me is myne saeck
int minst noch niet gherecht. Alleenlick door de wraeck,
Ick seg door wreede wraeck, te recht men can beloonen,
Die, die hen schelmelick, off heel moordadich toonen.
Wel seydt d'Italiaen, dat heuchelijcker dach
dan als hy wraeck mach doen, hy noyt zijn leven sach.
Soo ick Thiossem ben, Thiossem die door woorden
seer dick de burgery van 'thelsche huys verstoorden.
Thiossem, die met macht den duyst'ren Coning dwingt,
Thiossem, door wiens woort d'eyrt van malcand'ren springht.
Soo zweyr ick dat ick sal dees moorderijen wreken,
Eensdeels door toovery, en anderdeels doort spreken
van oproer tot het Volck, dat nemmer het ghehengt,
De heersching vanden geen' die moordich omme-brengh
die beter was als hy, dies ick mijn tooveryen
begin, om haer dees moort te doen vermaledyen.
Ghy Pluto die den staff vant duyster Rijck beheert,
Ick bid tot dit mijn doen u doch ghevoech'lick keert.

Gijr

Ick hebt al toebereet, mijn hayr heb ick bestreken
drie reysen, met het vocht uyt Arons zwarte beken.
Den riem heb ick om 'tlijff, van Prester vol fenijn,
Het cruyt Achemenis most in mijn ooren zijn.
Nu maeck ick eenen rinck, een cirkel ront ghetrocken,
Kheb in dees pot ghecooct, mijn cruyt met bloet van Bocken.
Thert van een Leeuw daer by, een Ezels long met sout
Een Egedisse bruyn, 'tsmeyr van een Raven out.
Ick moet my zegenen, met teekens en met cruysen,
Op dat der gheesten stem, haer brullen en haer bruysen
my niet verschrickt en maeckt, hier zijn noch in ghedaen
de vleug'len van een Mug, drie eyers van een Haen.
De tonge van een Hen, drie Baseliscus ooghen,
Die ick haer met dees hant heb levent uytghetoghen.
Een Coning-Byen hals, en eenes Nacht-uyls gal,
Noch een Entwoghels blaes, en eenen Wlen-bal.
Met d'ooghen van een Mol, het sieden deed ick coelen,
Met Ysich-water cout uyt Acherontis poelen.
Khebt alles nu by een, en aenden duym daer by,
Op dat ick als ick wil gheheel onsienbaer zy
den ringh van Gyges oock, nu moet ick luyde schellen
Dat driemaal dit gheclanck mach schitt'ren inder hellen.
Nu wens ick my weer-aen stracx na het Oosten toe,
Ick mymer, murmureer, en alles wat ick doe
'tstreckt tot der gheesten dwangh, vliet al nu van my henen
die beefden als haer oyt is spokery verschenen.
Ick seg u vliet van hier die schrickent sijt verveert,
Op dat u gheen mis-val off flauwicheyt en deert,
Vrees wijckt gheheel van my, als ick begin te tieren
En roep met groot ghekrijs de grouwelijcke dieren
Minos en Rhadamant, Eacus, Thesephoon
Alecto, Megara, en al ghy helsche Goon.
Fatale Parken 'tsa, laet uyt Averno vlieten
de gheesten, duyvels me, haer hoofden opwaerts schieten.
Ghy dry-hoofts-Cerber-hont, comt drie-ghedaentich voort.
Deen als mijn Osmans gheest, en d'ander wraeck van moort.
De derde Phafarel, voort off ick sal soo vloecken,
Datt't alles beven sal, int diepst' der helscher hoecken.

Phafarel verschijnt.

Wee, wee, vervloecte Eyrd, wee, wee, vervloecte Mensch,
Wie isser die na my, na Phafarel heeft wensch?
Mach ick int grouw'lick hol daer al de Monsters krielen
en tormenteren sta'ich de snoo verdoemde Zielen?
Kseg, mach ick daer mijn dienst niet aen Plutonem doen?
En sta'ich den zwarten nijt met Slanghen-vleesch gaen voen?
En kemmen tschrick-lick hayr Proserpina met haken?
Wat sal ick in dit licht in desen dach me maken?

Gijv

Thioss.

Gaet henen Phafarel, gaet neemt noch twee tot u
de wreetste die ghy weet, daert al voor vluchtet schu,
De vremtste vant ghedroch die inde poelen sweven,
Den eenen wilt d'ghedaent des gheests van Osman gheven,
Een strop in zyne hant, den and'ren schrick'lijck wreet
met een root bloedich Sweyrt off hy wou wreken 'tleet,
Comt in Mustaphas Zael, wanneer men hem sal Croonen,
En laet den gheest voor al afgrijslick zich betoonen,
Maeckt dat het gantsche Hoff van onghedult schier raest.

Phaf.

Al 'tgeen ghy my beveelt, voldoe ick metter haest.

beyde binnen.

Mustapha, Silactar, Dahout, Boustangj en Capi.

Silactar en Boustangj setten Mustapha de Kroon opt hoofd. Dahout gort hem de Zabel. Ende seggen altemale.

Lang leef Mustapha, ja, lang moet Mustapha leven.

Silact.

Den grooten Mahons Godt, wil u lang leven gheven.

Dah.

Lang moet u Majesteyt regeren dit u rijck.

Boust.

Lang dees u Onderdaens u dienen alghelijck.

Capi.

Lang moet ghy met geluck den Keysers Throon betreden.

Must.

Ick wensch de Heeren oock in als g'lijck zy my deden.

Hy gaet sitten inden Throon.

Tbetaemt my Princen nu sorchvuldich te bewaren
de Landen daer ghy my gaet Coningh van verclaren:
Op dat door slappicheyt, in dees oproerg' en tijt,
Ick niet wort 'tmeestendeel vant groot Turckijen quijt.
Voor eerst na Cayro moet ick dad'lick volck gaen senden
Op dat zy daer niet 'thoof na and're Princen wenden.
Mijn Conincrijcken oock, int Asiaensch ghebiet
Die welck met eenen naem Natolia men hiet.
De Landen diemen vint, wanneer de blauwe baren
vant Hellespontsche Meyr men ouer is ghevaren
naer Sonnen opganck toe, die zijn noch wel versien
Ghelijck cleyn Asia, Cilicia Bethin',
Paphlagon, Phrigia, en 'tmachtich Trapezonden,
Die Keyserlicke Stadt op Capadoci gronden.
Galatia, Paphil, oock Caria ghebult,
Die Landen die de Zee aen alle hoecken vult.
AEoly, Jonia, Smirna en Mitilenen,

Sent daer in alderhaest nieu Beglerbecken henen.
Hier in Romania, dat in Europa leyt,
Twelck 'tgroot Propontis Meyr vant Asiatisch scheyt,
Daer 'tswarte Pont-Euxin, ghelijck Bosphory golven
Een waterighe straet heeft tusschen beyd ghedolven,
Hier seg ick sal ick haest en opter versscher daet
bestellen datter gheen ontroeringh op en staet.
Ick Thracia bewoon voorts sullent met my houwen,

Gijr

Het volck van Dacia, ick mach oock wel betrouwen
Dardanus oude Rijck, Achajen en Epyr',
Peloponnese me, en 'tAcarnaensch quartier.
Den vromen Macedoon en sal my niet begheven,
En 'tWindisch volck is sta'ich zijn Princen trou ghebleven.
Meed moetmen draghen sorch, dat vast blijft het verbond
met 'tChristen volck ghemaect, als met den Sigismond
die 'tPoolsche Rijck besit, en met den Prins der Gallen
den Fransschen Lodowijck, doch wil ick boven allen
des vrientschaps onderhout, met Hollant wijt vermaert,
Dat Hollant welckers Faem tot aende wolcken vaert.
Dat Hollant dat soo lang ghestreden heeft met Spaengien,
Met hulp Mauritijs des Princen van Oraengien.
Dien tweeden Hannibal, dien Blicxem inden crijch,
Wiens daden ick alsnu om cortheyts wil verswijch.
Dat Hollant seg ick, dat, dat wil ick vrintschap toonen,
en al de lien van daer, die in Turckijen woonen,
Maer Princen draech ick sorch voor Rijck, voor Lant en Ste,
Ick hoor te draghen sorch, dan voor mijn selven me.
Sta'ich ben ick gants ontrust, sta'ich doe ick niet dan dromen,
Dies wil ick dat terstont de Musicijns hier comen,
Dat mynen droeven gheest doort spelen wat verheucht,
G'lijck Saul voortijts oock doort snaren-spel socht vreucht.

De Musicijns spelen. Osmans Geest begint te neurien achter.

Boust.

Hoor, wat Musijck is dat?

Capi.

Tis binnen inde salen,

Hy ziet eens binnen.

wel 'ksie daer niemant niet.

Must.

Kdenc Phebus af comt dalen

*Den Geest singt voort, Voyce: Cornette Musicael.
Een veers binnen, ende inde tweede comt hy uyt.*

AY wreeden moort! aen my bedreven,
Ay wreeden last! by u ghegheven:
Ay schandelic bestaen!
Tis noyt ghebleken:
Noyt is 'sghelijcx ghedaen,
Als ghy my dedet aen,
Wel hoort nu mijn vermaen,
'tVolck sal met veel ghetraen,
Mijn doot, ja moort, noch schrick'lic wreken.
Dus siet vry toe, ghy boose Menschen,
Die door moet-wil het gaet na wenschen,
De wraeck doch nimmer rust,
Maer sta'ich sal woelen:

Op dat u boose lust,
Die ghy nu hebt gheblust,
Door veel Soldaten wust,
Sal stranden aen u cust.
En rechte straff u doen ghevoelen.

Gijv

D'andere staen altesamen teghen malcanderen en praten, Mustapha sit in zijnen Throon en slaept. Den Gheest ghesonghen hebbende, roept over-luydt

Must

Waec op, waec op, waec op, waec op, waec op, waec op, mijn Oom.

Met dat spreken comt van onderen Vuyr, ende van boven Blicxem stralen. De wraeck met een bebloet sweert in d'een hant, ende een Fackel in dander hant, comen schielic op, De Wraec seyt anders niet dan opt pauseren vanden Gheest wraec, wraec, ende Phasarel hor, hor.

Must.

Ay my, moort, moort, wats dit? hoe is mijn hert vol schroom

Osm.

Wee, wee, Mustapha wee, wee, dat ghy my deed moorden,
Wee Dahout wee, dat ick mijn doots-woort van u hoorden.
Wee, wee, Silactar wee, wee oorsaeck van dit quaet,
Wee, wee, Silactar wee, ghy gaeft hier toe den raet.
Wee, wee, Silactar wee, de daet die sal noch toonen,
Hoe dat den quaden Raedt sta'ich gaet zijn Meester loonen.
Beeft, 'kseg Mustapha beeft, ghy Dahout wort verworcht
noch binnen Maenden acht, ha Schelm, daer vry voor sorcht.

De Personagien wycken alt'samen binnen, behalven Mustapha, ende de Spoken.

Osm.

Mustapha, ha mijn Oom! wat had ick doch bedreven?
Bedreven? dat ghy my soo schand'lick brocht om 'tleven?
Om 'tleven? was ghenaed dan uyt u hert ghevlucht?
Ghevlucht? dat g'om mijn doot loost naulicx eenen sucht?
Wee, wee, Mustapha wee, wraeck, wraeck, sal noch gebeuren.
De wraeck sal noch dit Rijck geweldelick versteuren.
Tghewoel, 'tgheraes, 'tghetier, noch drucken sal u hert,
Siet toe, of ghy int laest oock niet vermoort en wert.

De Gheesten verdwynen.

Mustapha de Gheesten langhe ontweken hebbende, is eyndlic in zynen Throon in flaute gevallen.

De Gheesten wech zynde, schiet hy haestich op.

Must.

Neeff Osman, wel hoe nu? waer zijt ghy heen vervloghen?
Ay my! wast Osman niet? off heeft my waen bedroghen?
Ay my! vervloecten dach, ay my! vervloecte uyr,
Ay my! vervloecte stont, dat'ck u brocht int getruyr.
Osman, waer gaet ghy heen? laes hoe waert ghy ontleken;
Hoe was dijn aenschijn droef, strack na de doot ghestreken,
Hoe was dijn hayr verwert, hoe bleeck was u couleur?
Osman waer vliet ghy heen? wilt ghy soo haestich deur?
Ay my! mijn hert besterft, 'ken cant niet langher draghen,
Ay Osman, 'ksal u doot, tot in mijn doot beclaghen.

Silactar, Dahout, Boustangj, en Capi.

Silact.

Mustapha, wel mijn Heer, hoe zijt ghy dus in flout?

Must.

Ay my! soo heeft 'tvertoon der gheesten my benout.

Dah.

Wat hebben zy mijn Heer, aen u persoon bedreven?

Boust.

Sijn hert is soo verschrickt, hy can gheen antwoord gheven.

Giijr

Capi.

Mijn Heer ick bid ons segt, of u yets is misschiet.

Silact.

Ick bid mijn Heer verbercht voor ons int minste niet.

Must

Helaes ghy Princen ach, wat dat mijn is ervaren,
En can opt hondertst' deel ick nauwelicx verclaren.
Sy zwierden om mijn Lijff, en riepen wreede wraeck
Wraec, wraec, was al den roep, wraec, wraeck van dese saeck.
Sy dreychden vreesselick, en met verwoede woorden
soo riepen zy al wraec, wraec van het bloedich moorden.
En eyndelick soo quam ick buyten mijn ghevoel,
Soo dat ick niet meer weet vant ysselick ghewoel
noch waert ghebleven is, 'tblijckt dat om my te pijnen,
Veel spoken en ghedroch my stadelick verschijnen.
Doch hoop ick door ghebe'en, en oock door goeden raet
verlost te worden noch, vant dreyghelijcke quaet.
Ick hoop mijn Onderdaens met redenen te stieren,
En haer te Heerschen soo met Deucht en goe manieren,
Want ick dit Woort altijd ghedachtich ben gheweest
Datt't beter is, bemint te worden, dan ghevreest.
Ick sal mijn beste doen, om allen haet te dempen,
Want tegen tgroeyent quaet, steeds ellic mensch moet kempen.

Elck Mensch moet Kempen.

A.K.A.

By de Kamer.

Vernieuw't uyt Lieffden.

Gorinchem.